

ROČNÍK LXV

ZÁŘÍ 2010 • ČÍSLO 9

HLAS

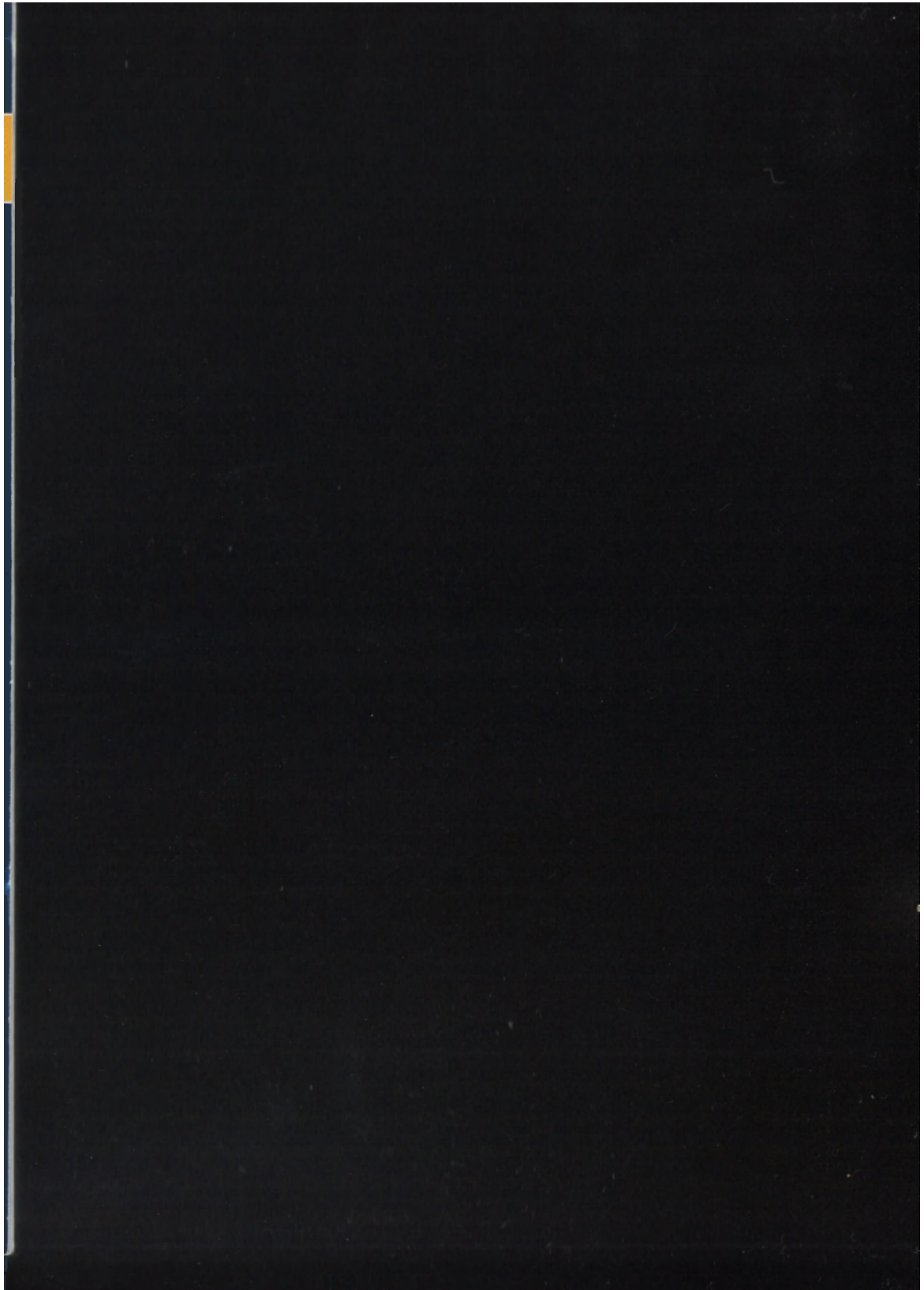

PRAVOSLAVÍ

CENA 24 Kč/1€

DUCHOVNÍM KE SCÍTÁNÍ LIDU, ÚČTA KE SV. KŘÍŽI,
CTIHODNÝ JUSTIN CELIJSKÝ

Z GALERIE IKONOPISU

MARTIN DAMIAN, vice na straně č. 36

EDITORIAL

OBSAH

SLOVO METROPOLITY - DOPIS DUCHOVNÍM		
PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH		
KE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011	5	
STARÝ ZÁKON - DELÍLA	7	
VĚROUKA - ÚCTA KE SVATÉMU KŘÍŽI	9	
HISTORIE - VÝZNAM ŽIVOTA A DÍLA CTIHODNÉHO		
JUSTINA (POPOVIČE) ČELIISKÉHO	14	
EKOLOGIE - POSELSTVÍ KE DNI OCHRANY		
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	22	
ZAMYŠLENÍ - MARIE		23
ZPRÁVY Z EPARCHIÍ		24
POZVÁNKY		30
MLÁDEŽ - VÍKENDOVÉ SETKÁNÍ PRAVOSLAVNÉ		
MLÁDEŽE VE VILÉMOVÉ 10. - 12. 2010		32
PRO NEJMLADŠÍ ČTENÁŘE - CTIBOR BEZDĚK:		
DĚTI A JEJICH MILÍ PŘÁTELE		34
Z GALERIE IKONOSPISU - MARTIN DAMIAN		36
PROGRAM METROPOLITY		37

DVA VELKÉ VZORY

Pravoslavný církevní rok začíná v září. V tomto měsíci slavíme také dva velké svátky Narození přerované Bohorodice a svatého Kříže. V našem domácím kalendáři máme v září ještě dva velké světce: svatou Ludmilu a svatého Václava. Jejich životopis je spojen s cyrilometodějskou tradicí, která tvoří duchovní identitu pravoslavných Čechů, Slováků a většiny východních i jižních Slovanů.

Svatá Ludmila byla pokřtěna svatým arcibiskupem Metodějem v osmdesátých letech 9. století. Svatý Metoděj pozhnal stavbu prvních chrámů v Čechách: svatého Klimenta na Levém Hradci - původním sídle Přemyslovců a Panny Marie na Pražském hradě. Při těchto chrámech působil kněz Pavel, který sloužil bohoslužby podle východních křesťanských tradic a při nich používal staroslověnský jazyk. Svatá Ludmila proto přijala křesťanství ve srozumitelné formě. Podle svědectví slovanských životopisů se stala hluboce zbožnou a obětavou křesťankou. V tomto duchu vychovávala svého vnuka svatého Václava.

Hloubku křesťanské odevzdanosti Bohu ukázalo svaté Ludmile jistě i setkání s prvním poustevníkem v českých zemích, svatým Ivanem. Životopisec vypráví, jak si poustevník nepřál od knížecí rodiny nic jiného než kněze, který by jej vyzpovídal a podal mu svaté přijímání. Svatá Ludmila se účastnila božské liturgie, kterou sloužil v jeskyni svatého Ivana kněz Pavel. Viděla jeho nelíčenou lásku ke Kristu, jemuž zasvětil celý život. Když

Sv. Václav, kresba Jana Baudišová

Sv. Ludmila, kresba Jana Baudišová

pak navštívila se svou družinou poustevníka podruhé, našla jej již mrtvého. Nechala jej křesťansky pohřbit v jeho jeskyni, v níž dodnes se můžeme setkat s duchovní vůní svatosti.

Odkaz svaté Ludmily spočívá v neobyčejné lásce k Bohu a člověku. Její zbožnost provázela opravdová pokora a projevy nelíčeného milosrdenství. Její mučednická smrt byla důkazem, že je pro křesťana důležité, aby dokázal milovat i své nepřátele a to činil i těm, kteří jej nenávidí. Svatou Ludmilu totiž umučili lidé, které přijala na svůj hrad Tetín, pohostila je a poskytla jim přístřeší.

Její svatost zjevil Bůh světu bezprostředně po pohřbu, když se na jejím hrobě začala každý večer ukazovat světla. Jednalo se o světlo Boží milosti, jež ukazovalo

na místo, kde spočívalo svaté tělo prvé slovanské mučednice.

Když se vlády v Čechách ujal svatý Václav, nechal přenést její ostatky z Tetína na Pražský hrad. Dnes jsou uloženy ve zvláštním kamenném sarkofágu v oltářní kapli v bazilice svatého Jiří. Každoročně se u nich pravoslavní křesťané modlí akatist a konají poutě k místu jejího umučení na hrad Tetín.

Svatý Václav získal vzdělání nejen ve staroslověnském jazyce, ale naučil se také latině. Proto patří stejně tak jako jeho babička svatá Ludmila jak křesťanskému Východu, tak i Západu. V 10. století, kdy oba světci žili, tvořili všichni křesťané na celém světě viditelně jednu svatou všeobecnou a apoštolskou církev. Svatý Václav byl také opravdovým křesťanem. Planul láskou k Bohu i člověku. Miloval bohoslužby, zvláště svatou liturgii. Aby měli kněží liturgické víno a chléb, založil v Praze vinice a sám pekl prosfory. Jeho životopisec také uvádí, že neváhal osobně pomáhat chudým rodinám. Dojmem je vyprávění o tom, jak v zimě šel se svým pomocníkem Podivenem s jídlem a topivem do vzdáleného stavení, kde se narodilo dítě. Jeho chudí rodiče neměli co jíst ani čím topit. Bylo tehdy hodně sněhu, oba se v něm těžko pohybovali. Podivenovi začali mrznout nohy. Svatý Václav mu řekl, aby šel za ním a kladl své nohy do jeho šlépějí. Podiven se ve světlových stopách zahřál a oba úspěšně dorazili k cíli.

Životopis svatého Václava na tomto místě ukazuje, že láska zahřívá nejenom srdce, ale i tělo.

Odkaz svatého Václava, podobně jako svaté Ludmily nás vyučuje lásce k Bohu a člověku. Oba naši světci nedávali přednost pohodlí a pomíjivému zisku. Starali se předně o duchovní stránku života. Modlitba a účast na bohoslužbách byla pro ně stejně důležitá jako je pro dýchaní kyslík. Nadečasový význam má také jejich příklad nezištné lásky k člověku, který trpí a potřebuje podat pomocnou ruku.

V dnešní době není jednoduché nalézt životní vzory hodné následování. Přesto nemusíme chodit daleko. Vzpomeňme na svatou Ludmilu a svatého Václava. Snažme se být jako oni lidmi planoucími láskou k Bohu i člověku. Asi se nám to nikdy úplně nepodaří, jako se to podařilo jim. Alespoň trochu to jistě dokážeme, když o to budeme prosit v modlitbách a snažit se konat dílo lásky v životě.

metropolitě Kryštof

DOPIŠ DUCHOVNÍM PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH KE SČÍTÁNÍ LIDU, DOMŮ A BYTŮ 2011

Mt 10, 32-33: „Každý, kdo se ke mně přizná před lidmi, k tomu se i já přiznám před svým Otcem v nebi; kdo mě však zapře před lidmi, toho i já zapřu před svým Otcem v nebi.“

Důstojní otcové!

Jak jste již jistě mnohokrát slyšeli, v březnu roku 2011 se každý z nás musí účastnit sčítání lidu. Účast obyvatel na sčítání lidu je dána zákonem č. 296/2009 Sb., o sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011, a týká se všech osob, které se v rozhodný okamžik, tj. o půlnoci z pátku 25. března na sobotu 26. března 2011, nacházejí na území České republiky. Týká se všech bez rozdílu národnosti – každý občan, i cizinec mající trvalý i přechodný pobyt, musí vyplnit sčítací formulář. Jednou z otázek je i otázka na náboženské vyznání, která je v rámci sčítání v České republice nepovinná, avšak údaje získané z odpovědí na tuto otázku hrají tradičně velkou roli při jednáních se státem. Také často ze strany státu, médií i společnosti slyšíme, že je nás, dle údajů ze sčítání lidu z roku 2001, velmi málo, tak ať se příliš „neozýváme“. V současné době se chystají již poněkolkáté rozhovory se státem o financování církví, majetkovém narovnání apod. Současný ministr kultury je vůči církvím relativně vstřícný, avšak počet věřících jednotlivých církví zjištěný při sčítání lidu bude pro něj zásadním číslem, se kterým hodlá operovat při stanovování platů duchovních, resp. při stanovování počtu duchovních jednotlivých církví placených státem (viz rozhovor s ministrem např. na www.besser.cz). Pravoslavná církev v českých zemích by měla být na sčítání lidu připravena a měla by motivovat své věřící k řádnému vyplnění sčítacích formulářů. Zjednodušeně řečeno – v tomto sčítání jde o budoucnost církve vzhledem k jejímu finančnímu zázemí, v případě podcenění tohoto sčítání velmi reálně hrozí ztráta platů pro desítky našich duchovních, a tím i výrazné ztížení možnosti rozvíjet naši svatou církev.

Metropolitní rada naší církve proto na svém zasedání 16. září 2010 přijala usnesení, ve kterém vyzývá všechny duchovní k aktivní podpoře sčítání lidu mezi našimi věřícími – viz níže.

SLOVO METROPOLITY

Důstojní otcové, je především ve Vašich rukou, zdali pro nás sčítání lidu bude úspěšné a naše církve bude moci i nadále rozvíjet svou činnost. Vy nejlépe znáte své farnosti. Vy nejlépe znáte své věřící. Vy svým věřícím nejlépe dokážete vysvětlit důležitost tohoto sčítání. Abychom Vám pomohli, metropolitní úřad pro Vás připravil letáky, které obsahují jednak informace o historii pravoslavné církve u nás i ve světě, ale také především podrobné informace o samotném sčítání - sčítací formulář je totiž relativně složitý, do kolonky o náboženském vyznání je nutné napsat celý oficiálně zaregistrovaný název církve, tj. „Pravoslavná církev v českých zemích“; např. napsání pouze „Pravoslavná církev“ nestačí a údaj by nebyl započítán!! To vše je vysvětleno v letáku, který předpokládáme, že od prosince do března, např. i o svátcích Narození Páně, kdy naše chrámy navštěvuje nejvíce věřících, budete rozdávat svým věřícím, ale i jejich rodinám. Tyto letáky budou k dispozici v češtině a dalších pěti jazycích - ruštině, ukrajinštině, řečtině, bulharštině a rumunštině, tedy v jazycích našich pravoslavných bratří a sester, kteří žijí v naší zemi, a tím automaticky patří k naší místní církvi - Pravoslavné církvi v českých zemích. Toto je také nutné našim bratřím a sestrám z jiných zemí vysvětlit - Ukrajinec, Rus, Bulhar, Řek, Rumun... ti všichni jsou v době pobytu u nás součástí místní církve, stejně tak jako kdokoliv z nás Čechů by byl součástí, byť dočasně, jakékoliv místní církve, kde by se zrovna nacházel. Pravoslavná církev je jenom jedna - svatá, obecná, apoštolská.

Letáků budeme mít dostatek, několik desítek tisíc, a Vy je dostanete zhruba na začátku prosince přímo do svých farností. Součástí tohoto dopisu níže je i objednávka, kolik a v jakých jazycích si letáky přejete. Objednejte si prosím do farností i více jazykových mutací, i více letáků, než předpokládáte, že byste mohli rozdat (předpokládáme, že průměrně velká farnost s pravidelnou návštěvností kolem 40-50 věřících objedná naně. 500 českých, 200 ruských a 200 ukrajinských verzí letáku). Cílem této akce je také seznámit s naší církví i ty, kteří do chrámů nechodí moc často, ale jsou např. v pravoslavné církvi pokřtěni, vnitřně se k ní hlásí. K těmto hlavně by se také měly dostat naše letáky o církvi a sčítání lidu. Jistě máte ve svých farnostech evidenci - matriky, i tam je možné čerpat potencionální příjemce letáků. Využijme sčítání lidu i pro naši misii, pro oslovení našich věřících, pro pastorační službu s nimi. Bude to od Vás vyžadovat jistě zvýšené úsilí věřte však, že určitě nebude marné. Vy sami jistě víte nejlépe, kam všude na území Vaší farnosti letáky distribovat.

K této akci budou doprovodně utvořeny i internetové návody pro naše věřící, kde se budou moci dočíst podrobnosti o sčítání lidu, i odkazy na historii a současnost naší církve.

Za metropolitní radu Pravoslavné církve v českých zemích

*v lásce v Kristu Kryštof,
arcibiskup pražský,
metropolita českých zemí a Slovensku*

Celou akci koordinuje tajemník metropolitního úřadu pro ekumenické vztahy Mgr. Ondřej Chrást (e-mail: ondrej.chrast@gmail.com).

Pro svou farnost objednávám:

.....ks letáků o církvi a sčítání lidu v ČESKÉM JAZYCE
.....ks letáků o církvi a sčítání lidu v RUSKÉM JAZYCE
.....ks letáků o církvi a sčítání lidu v UKRAJINSKÉM JAZYCE
.....ks letáků o církvi a sčítání lidu v RUMUNSKÉM JAZYCE
.....ks letáků o církvi a sčítání lidu v BULHARSKÉM JAZYCE
.....ks letáků o církvi a sčítání lidu v ŘECKÉM JAZYCE
Letáky Vám zašleme na adresu (Vaše domácí adresa nebo adresa farnosti):

Tuto objednávku zašlete prosím mailem (ondrej.chrast@gmail.com) nebo poštou (Úřad metropolitní rady, Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6). Prosíme CO NEJDŘÍVE!!! Distribuce letáků bude probíhat na začátku prosince!

DELÍLA

Delíla byla krásná pelištejská dívka. Bydlela v místě, které se jmenovalo Hroznový úval. Samson se do ní velice zamiloval a často ji tam navštěvoval. Pustil z hlavy všechny své špatné zkušenosti s pelištejskými děvčaty. Rád usinal s hlavou na jejím klíně, když hleděla jeho dlouhé krásné vlasy.

Jednou přišla za Delílou pelištejská knízáta se žádostí: „Hleď na něm vymámit, v čem spočívá jeho veliká síla, jak bychom ho přemohli a spoutali a zneškodnili. Každý z nás ti dá tisíc sto šekelů stříbra.“ Samson, jak je nám známo, byl od dětství zasvěcen Bohu a Bůh tohoto svého zasvěcence obdařil velikou silou, takže se stal postrachem nepřátel Izraele, zvláště Pelištejců, kteří si založili říši právě na území jeho kmene Dan. Tento izraelský kmen Pelištejci nakonec zcela vytlačili z jeho údělu a donutili ho vystěhovat se daleko na sever. Pelištejská knízáta, bezmocná proti Samsonově síle, usoudila, že ho ochraňuje nějaké mocné kouzlo a že jistě bude nějaké protikouzlo, které by ho oslabilo, a jediné Delíla by je mohla od Samsona vyzvědět. Delíla na štědrost nabídku svých knížat přistoupila a od té doby využila každé příležitosti, aby ze Samsona vymámila, jak to, že je tak silný a jakým způsobem by mohl být přemožen.

Zamilovaný Samson vůbec nepodezíval Delílu ze zrady, její otázky považoval za obyčejnou zvědavost a dělal si z ní

legraci: „Kdyby mě spoutali sedmi syrovými houžvemi ještě nevyschlými, to bych tak zeslábl, že bych byl jako každý jiný člověk.“

Delíla to vyzkoušela. Pelištejská knízáta jí přinesla sedm syrových houžví, které ještě nevyschly a když Samson u Delíly usnul, spoutala ho těmi houžvemi. Vůbec se přitom neprobudil. Přitom v Delílině pokojíku číhali poschovávaní Pelištejci pro případ, že by to vyšlo, aby se ho hned zmocnili. Delíla pak na Samsona křikla: „Samsoně, jdou na tebe Pelištejci!“ Samson vyskočil a houžve přerhal tak snadno jako se trhá šňůrka z koudele, když jí sežehne oheň. Číhající Pelištejci zůstali radši schováni. V čem je Samsonova síla, tak vůbec nevyslo najevo.

To Delílu pohněvalo a začala Samsonovi vyčítat: „Vidíš, jak jsi mě obelstil a vykládals mi lži. Teď mi ale prozrad, čím bys mohl být spoután.“ Samsona ani nenapadlo, že by to s ním Delíla mohla myslet zle. Pokračoval ve své hře: „Kdyby mě pevně spoutali novými provazy, jichž se dosud

Příběh Samsona a Delíly inspiroval mnoho umělců. Na obr. americká herečka Hedy Lamarr jako Delíla ve filmu Cecilia B. De Milfa z roku 1949.

STARÝ ZÁKON

nepoužilo, zeslábl bych a byl bych jako kterýkoliv člověk."

Když Samson zase usnul, vzala Delíla nové provazy, spoutala ho jimi a křikla na něho: „Samson, jdou na tebe Pelištejci!“ Přitom v pokojíku na něho opět číhali. Samson vyskočil a přetrhal provazy, jako kdyby to byly nitě. Delíla vyčítala Samsonovi: „I teď jsi mě obelstil a vykládáš mi lži. Prozradíš mi konečně, čím bys mohl být spoután?“

Samson pokračuje ve své hře: „Kdybys vpletla mých sedm pramenů vlasů do tkalcovské osnovy, Delílo to udělala, upevnila kolíkem a křikla na něho: „Samson, jdou na tebe Pelištejci!“ Samson ihned procitl ze spánku, vztyčil se a vytrhl kolík, vratidlo i osnovu. Byl volný. Pelištejci zůstali skryti.

Delíla pochopila, že si z ní udělal legraci už po třetí. Je důvěřivý a vůbec ho nenapadá, že by pro ni vědět, kde bere svou sílu, mělo skutečnou důležitost. Možná, že Delíle bylo příjemné, že jí má Samson rád, ale stříbro knížat to v jejím srdci vyhrálo. Zahrnula ho výčitkami, že k ní není upřímný, že jí nemá rád, a tak ho celé dny obtěžovala svými řečmi a dotírala na něho, že z toho byl až k smrti unaven. A tak jí nakonec otevřel své srdce dokořán, tak jak to cítil a jak byl přesvědčen o zdroji své mimořádné síly: „Nikdy se nedotkla mé hlavy břitva, protože jsem od narození Boží zasvěcenec. Kdybych byl oholen, má síla by ode mne odstoupila, zeslábl bych a byl bych jako každý člověk.“ Delíle bylo jasné, že tentokrát Samson nežertuje. Poslala pelištejským knížatům vzkaz: „Tentokrát přijďte, neboť mi otevřel své srdce dokořán.“ Soudila: „Má čarovné vlasy. Když mu je oholíme, oholíme s nimi i jeho sílu!“

Pelištejská knížata k ní tedy přišla a přinesla s sebou stříbro. Ona svého miláčka uspala na klíně a dala spícímu Samsonovi oholit hlavu. Tak se stala příčinou jeho ponížení a jeho síla opravdu od něho odstoupila. Pak Delíla zase křikla: „Samson, jdou na tebe Pelištejci!“ Procitl ze spánku a pomyslel si: „Dostanu se z toho jako dosud vždycky a pouta setřesu.“ Nevěděl, že Hospodin od něho odstoupil.

Když pochopil, co se stalo, byl ohromen. Žena, kterou miloval, ho podvedla. Snad uviděl po zemi vlasy ze své oholené hlavy, důkaz, že jeho zasvěcení Bohu bylo porušeno a že si to nepřímo sám zaviniil, když dal své srdce nehodné cizince. Pelištejci se ho zmocnili, vypíchli mu oči a odvěkli ho do Gázy, kde ho spoutali dvojítm bronzovým řetězem. Byl uvězněn, připoután k žernovu a musel mlít obilí. Ale vlasy na hlavě mu začaly dorůstat a s nimi se mu vracela síla a odhodlání.

Jednoho dne se shromáždila pelištejská knížata, aby obětovala velkou oběť svému bohu Dágonovi a aby se oddala radovánkám. Volali: „Náš bůh nám dal do rukou Samsona, našeho nepřítele, pustošitele naší země!“ Rozjařili se a křičeli: „Zavolejte Samsona, ať si s ním pohrajeme!“

David Conrad, Samson a Delíla - komiksově ztvárnění ze 2. pol. 20. stol.

Samson byl přiveden z vězení do Dágonova velikého chrámu plného mužů a žen a byla tam i všechna pelištejská knížata. Dokonce i na střeše se tísnilo kolem tří tisíc lidí, aby se pokochovali krutým špásováním s oslepeným bojovníkem. Samson požádal chlapce, který ho vedl, aby ho postavil mezi nosné sloupy uprostřed, na nichž budova spočívala, aby se o ně opřel. Pak zvolal k Hospodinu: „Panovníku Hospodine, rozpomeň se na mne a dej mi prosím ještě tentokrát sílu, abych rázem mohl vykonat pomstu na Pelištejcích za svoje oči!“ Pak pevně objal oba prostřední sloupy, na nichž budova spočívala, a vzepřel se proti nim, proti jednomu pravici a proti druhému levici, a řekl: „Ať zhynou zároveň s Pelištejci!“ Napnul sílu a dům se zřítíl na knížata i na všechny lid, který byl v něm, takže mrtvých, které usmrtil umíraje, bylo víc než těch, které usmrtil zaživa. I sestoupili jeho bratři a celá rodina, vynesli ho, vrátili se a pochovali mezi Soreu a Eštaólem v hrobě jeho otce Manóacha.

Samson byl soudcem v Izraeli dvacet let. Bylo to příliš málo proti tomu, co se od něho očekávalo. Sílu, která mu byla dána k záštitě Božího lidu, vymrhal na děvčata, na která myslel víc než na utrpení svých lidí. Zaplatil nakonec vysokou daň: své oči, ponížení Izraele. Život zakončil hrdinou obětí, pomstil své oči, ale svůj lid jí nezachránil.

arcibiskup Simeon, Olomouc 8. 5. 2010

ÚCTA KE SVATÉMU KŘÍŽI

Mnohem dříve, než přede dvěma tisíciletími, sloužil dřevěný kříž k popravám. Pro odsouzené k ukřižování znamenal pomalé umírání v mukách. Po vítězném vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista se jeho kříž stal paradoxně svatým znamením Boží spásy a věčného života (Nu 21, 4-9; J 3, 14-15; J 5, 8; Ř 8, 2; 1 J 4, 9).

Kristův kříž zahrnuje podle Písma svatého všechno a všechny: krev prolitou na kříži Bůh mezi sebou smířil všechno tvorstvo (Ko 1, 20), usmířil staré rozpory a rozdělení způsobené hříchem a nastolil pokoj a jednotu mezi Židy a pohany, kteří pak tvoří jedno tělo (Ef 2, 14-18; Ř 10, 12; 1 K 12, 13). Kniha zjevení zase vidí ve dřevě kříže zachován „strom života“.

Křesťanství, i když zatím není nejpočetnějším, je zřejmě geograficky nejrozšířenějším světovým náboženstvím. Proto Kristův kříž nalézáme v různých křesťanských tradicích a kulturách a také v různých tvarech a podobách

prakticky na všech lidmi obydlených světadílech. Kříže ozdobují nejrůznější kupole a střechy, zvonice a věže: vnějšek i vnitřek křesťanských chrámů, kaplí, modliteben a kostelů. Lemují polní cesty a rozcestí, silnice a dálnice. Stojí na hrobech křesťanů a visí na stěnách křesťanských obydlí a také na hrudích křesťanů.

To opravdové uctívání svatého kříže vychází z křesťanské naděje při očekávání druhého příchodu Ježíše Krista (Parousia – viz 1 Te 4, 13-18; 2 Te 1, 5-10; 1 K 15, 23) a z víry naplnění posledních – eschatologických věcí (Zj 20, 7; 21; 22).

Raná církev nemohla kvůli tvrdému pronásledování ze strany pohanů do 4. století vytvořit kromě mozaikové podoby Dobrého pastýře (symbolické zobrazení Krista se ztracenou ovečkou podle textu z L 15, 1-7; Mt 18, 12-14 a J 10, 1-28) žádné jiné podobizny Ukřižovaného.

Teprve po vydání tzv. Milánského ediktu – tolerančního zákona východořímského císaře Konstantina Velikého z r. 313 je zaručena křesťanům klidná existence a rovnoprávnost křesťanství s ostatními náboženstvími v Římské říši. Od té doby mohla církev již lépe organizovat své charakteristické znaky a své symboly veřejně používat. První křesťané kreslili anebo vytesávali na stěnách katakomb – v té době často podzemních svatyní a hřbitovů v Římě, Egyptě a jinde – symbol ryby (st. řec. ICHTYS – ryba, což je také akronymem slov Ježíš Kristus, Boží Syn, Spasitel), obraz loďky či korábu, symbolizující církev, jehněte, symbolizujícího Kristovu oběť pro záchranu věřících, a také palmové či olivové větvičky, symbolizující trvalost Božího milosrdenství a lásky.

Po hledání původního Kristova kříže (iniciováném matkou císaře svatého Konstantina Velikého, svatou Helenou) a jeho zázračném nalezení v r. 326 na vrcholku Golgoty (viz Mt 27, 33) se kříže postupně v různých provedeních stávají od 4. stol. běžnou součástí chrámového zařízení a objektem liturgického uctívání (řec. stavrodulia, stavrotralia).

Dle soudobých svědectví byl poprvé slaven svátek svatého Kříže dne 14. září r. 374 v Jeruzalémě. Od této doby bývá každoročně církevně slaven 14. nebo 27. září (podle juliánského kalendáře). Součástí oslavy byla v minulosti procesí kolem chrámu, při nichž biskup nosil kříž a pozvedaje jej se s ním zastavoval a klaněl do všech světových stran – z toho zřejmě i název svátku „Povýšení“.

Další dny, které jsou v pravoslavné církvi určeny pro sváteční oslavu kříže, připadají na 6./19. březen – nalezení uctívaného kříže a hřebů svatou císařovnou Helenou v Jeruzalémě (326), potom 1./14. srpen – v souvislosti se vzpomínkou na r. 641, kdy byl pravý Kristův kříž převezen do města Konstantinopole, a 3. neděle velkého postu (csl. „Krestopoklonnaja“) – Neděle uctívání sv. Kříže. Všechny středy a pátky jsou pak celoročně zasvěceny sv. Kříži a jsou to dny postní s výjimkou prvního světého týdne po svátku Vzkříšení Páně.

ÚCTA KE KŘÍŽI V RŮZNÝCH KŘESŤANSKÝCH SPOLEČENSTVÍCH

Ve středověku byl kříž jako předmět a křesťanský symbol široce používán jak ve veřejném, tak i v soukromém

životě. Avšak reformace Martina Luthera učinila v r. 1517 přítrž všeobecně rozšířenému užívání a uctívání křížů na Západě a od té doby až do dneška existuje v protestantismu snaha kříž vnímat a ctít spíše pouze způsobem mentálním, rozumovým a duševním, tj. pouze vnitřně, bez vnějšího doprovodného a viditelného projevu (tj. bez křičování se, poklon, klečení na kolenu apod.)

Evangelický pastor dr. Wolfgang Schlichting píše: „Uctívání kříže spočívá hlavně v tom, že věřící, když ho pozorují a uvažují o utrpení a smrti Krista, jsou tím vedeni k pokání, vděčnosti a velebení Boha a touto cestou nabývají jistoty, že Bůh odpouští hříchy a osvobozuje ode všeho zla. Přitom jsou (věřící) připraveni následovat Krista a v praktickém životě vzít na sebe svůj kříž. A to se děje při službě nemocným a trpícím v nouzi, ale též i v křesťanský uvědomělem životě rodiny a v odpovídajícím postoji ke svému povolání.“

Přirozená potřeba křesťana projevat úctu ke sv. kříži je v evangelickém prostředí uspokojována hodně i tím, že známý malíř Lucas Cranach st. (1472–1553) a ještě známější mistr štětec Rembrandt (1606–1669) patřili k evangelické církvi a svými obrazy, dle mínění evangeliků, ztělesnili slova apoštola sv. Pavla z listu Galatským: „...vždyť vám byl tak jasně postaven před oči Ježíš Kristus ukřižovaný.“ (Ga 3, 1)

V evangelické církvi a v ostatních protestantských církvích není až na výjimky běžné (objevuje se to ale u luteránů ve skandinávských zemích), aby se křesťané veřejně křížovali – tj. osobně žehnali sami sobě pravou rukou křížovým znakem – a to již od doby Protireformace (trvala od poloviny 16. stol. do konce třicetileté války v r. 1648), ačkoli vůdčí osobnosti reformace to nezakazovaly. Dále v západní a severní Evropě není nikdy zvykem kříže či jiné náboženské předměty a zobrazení líbat, jak je tomu na Východě.

Svatý kříž nebývá až na vzácné výjimky vizuálně představován v křesťanských společenstvích vzešlých z kalvínské (švýcarské) reformace, jako liturgický předmět je používán jen u Anglikánů. Zde je třeba připomenout, že anglikánská církev vedla několik staletí více či méně intenzivní a nadějně teologické rozhovory o sjednocení s církvi pravoslavnou, které však byly přerušeny, když v 70. letech 20. stol. anglikáni začali s ordinací (svěcením) ženského duchovenstva. Anglikánská církev však nadále vede teologické dialogy s církvi římskokatolickou a s luterány, na jejichž oltářích vždycky stojí krucifix, čili kříž se sochou přibitého těla Kristova, a téměř ve všech společenstvích křesťanů vzniklých po reformaci v 16. stol. pastor uděluje

VĚROUKA

přítomným na konci bohoslužby požehnání křížovým znakem rukou.

Jak známo, znamení kříže a kříž jako bohoslužebný předmět a jim udělovaná kněžská a biskupská požehnání jsou nejvíce rozšířené v praxi obou největších světových církví, a to římskokatolické a pravoslavné, a pak také v církvích orientálně-pravoslavných, uznávajících pouze první tři všeobecné sněmy. Úcta ke sv. kříži existuje dokonce i u Nestoriánů – dodnes existující a nepočtené tzv. „Syrchaldejské církve Východu“.

Všechny tyto církve, avšak především církev pravoslavná a církev římskokatolická, disponují velkým počtem modlitebních postupů žehnání a obřadů, jež jsou nerozlučně spjaty s křížem a s jeho symbolikou. Jedná se zde například o žehnání dětí, matek, nemocných, lidských obydlí, pokrmů a nápojů, polí, zvířat, stáji, aut i každé smysluplné věci, kterou si člověk přeje užívat jako věc požehnanou. (Tyto obřady však nelze zaměňovat s udělováním svatých tajin – svátostí, jakými jsou například

sv. křest anebo sv. přijímání, jak se bohužel často děje u nepoučené veřejnosti a novinářů!)

Je zapotřebí zde připomenout, že existuje i celá řada zvláště slavnostních obřadů při posvěcování předmětů, věcí a míst, které se vztahují přímo k liturgickému životu církve, jakými jsou např. chrámy, kostely, oltáře, liturgické nádoby, kalichy, kněžská roucha, voda a svíce, zvony, hřbitovy apod. Všechna požehnání koná církev podle Kristova vzoru (viz Mt 14, 19; Mk 6, 41; L 9, 16; J 6, 1–15 a další), a proto každé kněžské či biskupské (velekněžské) požehnání rukou a znamením kříže je doprovázeno požehnáním slovním.

Pravoslavná církev si jako jediná až do našich časů zachovala starobylý způsob, jakým biskup (arcibiskup, metropolita nebo patriarcha) uděluje křížovým znakem požehnání přítomným při bohoslužbách oběma rukama současně. Tato biskupská (archijerejská) výsada, jako jedna z mnoha dalších poukazuje na apoštolskou posloupnost (biskupské služby a osobitost Boží milosti sestupující na svěcení při svěcení na biskupa).

V případě nepřítomnosti kněze (v pravoslavné církvi patří k duchovenskému stavu vedle biskupů a kněží též diáconi či jáhnové, kteří však nesmí udělovat žádná kněžská požehnání), smí laičtí křesťané jediné sami sobě požehnat pokrmy před jídlem, a to tak, že po modlitbě „Otče náš“ se osobně pokřížují, aniž by jídlo na stole někdo z nich rukou žehnal anebo vyslovoval kněžskou žehnající formuli či použil slova ji podobná.

V katolickém prostředí bývá zvykem, že kdokoliv z věřících žehná v běžných situacích (např. dítěti na čele před cestou) křížovým znakem rukou.

Je také známo, že křesťané z různých vyznání (konfesí) se křížují při modlitbách či jinde odlišně. Z toho zcela oprávněně vyvstává otázka, proč se římská katolici (na rozdíl od pravoslavných) křížují jinak „obráceně“ a naopak – zde jde jen o „zrcadlový“ a „obrácený“ vizuální odraz kněžského požehnání rukou, které má ve všech církvích, kde je během bohoslužeb a jinde udělováno, stejný tvar.

Východní křesťané se křížují rukou veřejně a v soukromí stejným způsobem a ve stejném pořadí, jakým jim žehná duchovenstvo v chrámě, a tímto defacto věřící opisují graficky a opakují na vlastním těle požehnání oživujícího kříže.

O NEÚCTĚ KE SVATÉMU KRÍŽI

Lidé zaujatí a nepřátelští vůči křesťanství (ve snaze ponížit jeho vážnost a význam) vytýkají církvím, že jak ve středověku, tak i později, zejména v 20. stol. za obou svě-

Etiopské kříže symbolizují klíče do nebeského království

VĚROUKA

ových válek, žehnali křížem zbraním. Je pravda, že na Západě existovala slovní formulace k požehnání meče, která byla používána v období křížových válečných výprav (1096–1270) a při pasování rytíře (během krátkého obřadu kněz prosil o sestoupení Božího požehnání na předkládanou zbraň a jejího nositele, který „chce bojovat kvůli pravdě“). Avšak protože zbraně slouží více k napadení než k obraně a prakticky vždy k zabíjení, od jejich žehnání se časem upustilo a od té doby již žádná obřadní křesťanská kniha postupy žehnání zbraní neobsahuje.

Není na druhé straně ale nic neobvyklého na tom, že duchovenstvo římskokatolické a pravoslavné i jiných církví žehnilo kdysi za různých válek a také dnes žehná vojákům během polních mší, liturgií a dalších bohoslužeb (ostatně to ukazuje velké množství dobových a současných filmových dokumentů a fotografií). Pokud však docházelo v minulosti anebo i v současnosti dochází přímo k samotnému žehnání (posvěcování) zbraní, je třeba zdůraznit, že kněží (armádní duchovní a kaplani) činí a činili to buď pod tlakem daným válkou a okolnostmi (např. „na přání“ velitelů

s úmyslem pozvedávat bojovnost vojska) anebo z osobního rozhodnutí a nikoliv z pověření církví. V případech, kdy kněz nebo skupina duchovních z církví, které mají apoštolskou posloupnost (sukcesi), se dopustí žehnání sv. křížem zbraním, tito duchovní by měli kvůli tomu učinit pokání před Kristem a církví.

Dalším negativním jevem – zneuctíváním kříže je i skutečnost, že v mnoha kostelích (málokdy v chrámech postavených pravoslavnou církví) je možno vidět na kamenné podlaze, kudy „šlape lidská noha“, různá zobrazení křížů v podobě mozaiky či na kobercích. Je zřejmé, že tehdejší architekti kostelů a jejich duchovní správcové určitě nevěděli o starodávném zákazu jakéhokoliv zobrazování Kristova kříže na podlaze (na zemi), a to podle znění 73. pravidla 6. všeobecného sněmu z let 680–681.

Šestý všeobecný sněm (známý též jako trullský, podle sálu v Konstantinopoli, kde se v letech 680–681 konal) se věnoval tradičně jako ostatní církevní sněmy boji proti herezi. V tomto případě sněm odsoudil zastávce monoteletismu (od řec. to thélima = vůle), dle něhož v osobě Pána

Keltský kříž se symbolem slunce a universa

VĚROUKA

Ježíše působila pouze jedna – božská vůle (a energie) a nikoliv také vůle (a energie) lidská. Tento všeobecný sněm vypracoval i důležité pravidlo (č. 73), jež poukázalo na tehdejší praxi, že „mnozí kreslí či malují četné obrazy křížů na podlahy chrámů, a tak šlapáním po nich je uráženo svaté Boží znamení naší spásy“. Sněmovní otcové vyzývají „k vymazání křížů ze země“, a to s varováním, že při neuposlechnutí provinilcům hrozí odloučení (exkomunikace) z církve.

PRAVÁ ÚCTA KE SVATÉMU KŘÍŽI

Ten, kdo projevuje svoji křesťanskou víru a lásku k Bohu tím, že se k ukřižovanému a vzkríšenému Kristu a jeho svatým často modlí v žalmech a duchovních písních, bývá ochoten také prokazovat křesťanskou lásku ke svým bližním, tj. ve jménu Ježíše Krista pomáhat nuzným, kteří mnohdy očekávají pomocnou ruku při řešení těžkých životních osobních křížů. I v tomto případě nám dal příklad k následování sám Spasitel, když neodmítl Simona z Kytenty, který nesl fyzicky jeho kříž na Golgotu (Mt 27, 32; Mk 15, 21; L 23, 26).

Ikona Ukřižování

Jeden z významných teologů kdysi napsal, že „svět připomíná krajinu, kde se na zemi povaluje nepřehrně množství zahozených osobních křížů...“ Do tohoto přirovnání zcela zapadá i jeden z mnoha smutných a pro společnost ničivých jevů, a to nezadržitelně stoupající počet rozvodů (zahozených „křížů“ společného života v manželství), především ve „vyspělých“ státech Evropy a Severní Ameriky, kde mezi obyvatelstvem (které se ve většině hlásí ke křesťanství spíše slovně nežli v praxi) začíná převládat nevěle žít, plodit a vychovávat děti v lůně klasické rodiny, kvůli vlastnímu pohodlí a sobectví.

Velmi mnoho lidí z anglosaského kulturního prostoru, ale i odjinud, již zcela podlehló vlivům „nejnovějších“ (ve skutečnosti však předkřesťanských) myšlenek, modelů „moderního“ bytí, které ani trochu nevedou člověka k vědomí služby druhému a k oběti pro druhé. Jenom málokdo je dnes ochoten nést svůj životní kříž a obětovat něco ze svého pohodlí ve jménu vznešených a duchovních cílů. Naopak, celkové prostředí a nálada ve společnosti poselde konzumem nabádá člověka k naplňování staropohanských ideálů morální nevázanosti a požitkářství (hédonismu), prospěchářství (utilitarismu) a zdokonalování lidského těla, a vůbec ke všemu, co souvisí s růstem a zdokonalováním materiálních požitků a pohodlí na úkor zdokonalování lidského ducha (viz Mt 5, 48).

Z uvedeného je zřejmé, že mnozí lidé nemají dodnes zcela jasnou představu o náležitém uctívání křesťanského kříže. Pokud totiž někdo věří, že Kristův kříž a jím označené anebo jím požehnané předměty mají „sílu“ jakýchsi amuletů a talismanů a „automaticky“ ochrání každého, kdo je nosí nebo používá, ale v Krista jako v Boha a Spasitele nevěří a ani se k němu a jeho svatým nemodlí, jedná se zde o pouhou poveru a poverčivost, a tudíž hřích.

Kristovo učení a celé křesťanství je totiž nemyšlitelné a neuskutečnitelné bez vykupitelné oběti Syna Božího na kříži. Nepředstavitelná a neuskutečnitelná by zůstala i křesťanská láska, pokud bychom následující našeho Pána nepřijali a odmítali na sebe vzít svůj kříž a neobětovali se pro své bližní. Svatý kříž a posvátné události s ním spojené mají pro dobrého křesťana zázračnou oživující sílu, která se projevuje všude tam, kde jsou pěstovány pevná víra a láska k trojjedinému Bohu, hluboká naděje ve spásitelnou Kristovu moc a vroucí modlitbu, podobná té v troparu ke svátku Povýšení svatého Kříže: „Spasiš, Pane, lid svůj a požehnej dědictví svému, vítězství daruj nad nepřáteli lidu svému křesťanskému a ochraňuj věrné své křížem svým.“

Igumen Sáva (Atanasov)

VÝZNAM ŽIVOTA A DÍLA CTIHODNÉHO JUSTINA (POPOVIČE) ČELIJSKÉHO A JEHO KANONIZACE SRBSKOU PRAVOSLAVNOU CÍRKVÍ „JEDNĚMI ÚSTY A JEDNÍM SRDCEM“

O dění v srbské pravoslavné církvi, zvláště o významné poslední události, se dovidáme z Pravoslavné tiskové služby SOP, měsíčníku vycházejícího v Paříži.¹ Pozornosti naši pravoslavné veřejnosti by nemělo uniknout, že dne 29. dubna 2010 se Svatý synod episkopátu Srbské pravoslavné církve na svém řádném plenárním zasedání usnesl kanonizovat otce arcimandritu dr. Justina Popoviče, a to rozhodnutím, vyjádřeno liturgicky, „jedněmi ústy a jedním srdcem“. Titul nového světce je „ctihodný Justin Čeljijský“.

Možná někoho nejdřív napadne, zda vyzvednutí otce Justina oficiálně do sboru nebeských ochránců církve má co říci, kromě obohacení světeckého spektra obecné církve, i našemu místnímu českému a slovenskému pravoslavnému prostředí a naší církevní historické paměti? V každém případě ano.

Na určité historické souvislosti, bez nichž by asi u nás nebylo takového pravoslavného vývoje, jaký byl, by se zapomínat nemělo. Proto ani na naše nezanedbatelné vazby se srbským pravoslavím. Jak bychom se byli asi rozvíjeli jako církevní organizace, kdyby zde od počátku nebylo pomoci srbské pravoslavné církve? Těžko domyslet. Ona se osvědčila při budování československého pravoslaví, včetně karpatoruského, jako chápající a trpělivá matka, vždy ochotná pomoci nezištně, bez postranních, s evangelijní misí neslučitelných mocenských ambicí. Bez jejího dohledu láskyplně chápajícího náš složitý náboženský vývoj bychom možná k církevní samosprávě čili autokefalii nedospěli tak brzy, jako potom po II. světové válce již s pomocí ruského pravoslaví. Zaseté sémě již vydávalo plody zalévané krví mučedníků a utrpením vyznavačů. Podílel se na tom i nově kanonizovaný ctihodný otec Justin.

Přede vším je však třeba si znovu a znovu vděčně připomínat, že to byla srbská pravoslavná církev, která od dob tolerančního

patentu císaře Josefa II. byla u nás našemu pravoslaví církvi materskou. Toleranční patent, vydaný dne 13. října 1781 císařem Josefem II., otevřel svobodu veřejně působit v rakouské monarchii ovšem nejen pravoslavné církvi, ale i jiným vyznáním. Prolomil dřívější hegemonii římského katolicismu, ovládajícího říši pod vládou Habsburků. Pravoslavná církev srbská však měla od dob tohoto státního císařského aktu jediná jurisdikční oprávnění ke správě pravoslavných věřících v celé tehdejší monarchii, potom i v Československé republice. Působení srbské pravoslavné církve proto mělo pro naši historicky se obnovující pravoslavnou církevnost a její další vývoj velký význam.

Tolerančním patentem bylo pravoslavné vyznání sice uznáno, ale zpočátku prohlášeno jen „trpěným“. Teprve později byl výraz „vyznání trpěné“ všeobecně zaměněn výrazem „vyznání zákonitě uznané“. Trpění pravoslavní byli také označeni jako církev „řecká nesjednocená“. To „nesjednocená“ však znamenalo, že neuznává unii s církvi římskou. „Recká“ bylo zavádějící, neznamenalo to totiž řeckou církev pravoslavnou ve smyslu pravoslavného patriarchátu cařihradského. Ani cařihradský patriarchát, ani církev v Řecku, ani jiné pravoslavné místní církve kromě srbské pravoslavné církve neměly v rakouské monarchii takovou výsadu a kontinuitu státního uznání, jak by se možná někteří mohli mylně domnívat. (Ostatně cařihradský patriarcha ve světovém pravoslaví nikdy nezaujímal a nemá pozici analogickou katolickému papeži, neboť tento patriarcha je pouze „první mezi rovnými“, v řadě představitelů místních pravoslavných církví.)

Ani ruská pravoslavná církev neměla v rakouské monarchii jurisdikční právo na základě „tolerančního patentu“. Když v roce 1885 při výročí 1000 let od smrti svatého Metoděje, apoštola Slovanů, přistoupilo v Praze a na jiných místech k pravoslavné církvi několik set Čechů, kteří do té doby byli členy církve římské, Service orthodoxe de presse č. 349, červen 2010, str. 4-5.

HIISTORIE

ské, a ani po roce 1900, kdy jejich počet vzrostl až na tři tisíce duší, nebylo jim umožněno organizovat se jako církevní obec, neboť rakouská vláda to nedovolila. Pravoslavní Češi v Praze docházeli proto na bohoslužby, které byly ruským knězem konány v kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí, ale vlastně pro úředníky ruského konzulátu. Ve Vídni se pak účastnili bohoslužeb srbských v chrámě sv. Sávy a tam u srbské pravoslavné církve si mohli vyřizovat potřebné úřední dokumenty.

Na základě zmíněného „zákonitého uznání“ rakousko-uherským zákonem ze dne 20. května 1874² přešla pravoslavná jurisdikce srbská po vzniku Československa právně také na celé tehdejší území republiky, včetně Podkarpatské Rusi. Právě tam spolu se srbskými biskupy při obnovování pravoslavní v věřících, kteří se vraceli z „unie“ k původní víře svých předků, působil jednu dobu otec dr. Justin Popovič.

Zákonitou vazbu našeho pravoslavní na srbskou jurisdikci prozřívavě a důsledně hájil svatý biskup Gorazd proti neuváženým pokusům jiným. Ta vazba byla po vnější, právní stránce velmi důležitá, ale neméně důležité bylo přímé spojení a živá spolupráce s konkrétními srbskými pravoslavnými osobnostmi, zejména s těmi, které vyznačovaly pravoslavný světecký ideál, oficiální kanonizací později potvrzený. Vedle sv. biskupa Nikolaje Velimiroviče Ochridského a sv. metropolitě Dositěje Záhřebského a lublaňského byl nyní kanonizován a patří k nim i ctihodný otec Justin Čeljijský. Oni, spolu se sv. Gorazdem II., jsou světci naší církve 20. století. Připomeňme si je stručně:

1. Sv. biskup ochridský Nikolaj (Velimirovič, 1880–1956) byl kanonizován v roce 2003. Znamení teolog a proslulý kazatel, hluboký znalec Písma svatého, měl osobně velký vliv na duchovní růst otce Justina zejména jako jeho učitel v bohosloveckém semináři sv. Sávy v Bělehradě v letech 1905–1914. Vladyka Nikolaj Velimirovič vyznačoval později duchovní sílu podobně i na naše tehdejší bohoslovce studující v Jugoslávii. Se svatým vladykou Gorazdem se také setkal, poprvé, když se zúčastnil zasedání Svätého synodu srbského episkopátu dne 20. září 1921, který uznal o. Matěje Pavlika (našeho sv. vladyku Gorazda) za hodna biskupského svěcení, a účastnil se v té souvislosti různých dalších kroků s tím spojených.³

2. Druhou světeckou osobností v srbském pravoslavní 20. století je vladyka Dositěj (Vasič), narozený r. 1878 v rodině srbského otce a české matky. Zesnul jako metropolita zahřebský a lublaňský 13. ledna 1945 na následky strádání, které zakusil v Záhřebu v době II. světové války od fanatických katolických ustašovců a bohužel i řádových sester, u nichž se ocitl v nemocnici. Nemohli mu zapomenout jeho úspěšnou misionářskou práci v Československu, kde působil jako delegát srbské církve ve dvacátých letech. Vladyka Dositěj, jeden ze světitelů sv. biskupa Gorazda roku 1921, byl jeho přítelem a obětavým, místní

problematiku dobře a moudře chápajícím znalcem, rádcem a spolupracovníkem. Sv. vladyka Dositěj byl kanonizován 22. května 1988 srbským archierejským synodem jako vyznavač a mučedník pravoslavné církve a jeho památka ustavena (podle starého církevního kalendáře) na 31. prosinec, tj. 13. ledna⁴.

ČÍM SE ZAPSAL DO DÉJIN NAŠÍ AUTOKEFÁLNÍ CÍRKVE CTIHOVNÝ OTEC JUSTIN (POPOVIČ)?

Především svým nesporně mimorádným vlivem na tehdejší generaci našich českých pravoslavných bohoslovců, kteří byli vybráni a posláni sv. vladykou Gorazdem na studia teologie v Jugoslávii ve dvacátých a třicátých letech minulého století. Připomeňme velmi aktivní otce duchovní, jako byli Antonín Jiří Novák (vysvěcený sv. biskupem Gorazdem r. 1932), Bohumír Aleš, tehdy příjmením Axman (vysvěcený sv. vladykou r. 1933), a o. dr. Vladimír Petřek (vysvěcený sv. vladykou v prosinci r. 1934), ale byli i další studující bohoslovci v Jugoslávii jak z eparchie české a moravskoslezské⁵, tak z tehdejší Podkarpatské Rusi a Slovenska. Jak víme z vyprávění zmíněných otců Jiřího a Bohumíra, oni pocítili duchovní vliv otce Justina, když byli jeho žáky nejprve v semináři ve Sremských Karlovcích a potom poslouchali jeho přednášky z dogmatiky a srovnávacího bohosloví na bohoslovecké fakultě v Bělehradě. Byli inspirováni jeho svědeckým zápalom pro Krista, praktickým misijním zaměřením a působivým kazatelským výkladem slova Božího. Při vzpomínkách na své nejlepší učitele bohosloví nezapomínali vědecké uvádět jméno a vliv vladyky Nikolaje Velimiroviče, též ruského emigrantského teologa Nila Malachova, působícího v Jugoslávii, i srbského profesora dr. Dušana Jakšiče, a přiznávali se jako duchovní žáci k pozhnanému učitelskému vlivu otce jeromonacha dr. Justina Popovice. Jeho návštěvu s biskupem Josefem mukačevským v prosinci 1930 v Praze označili za „velkou posilu pro

² Srov. Vladimír Grigorij: *Pravoslavná církev v Republice Československé, Praha 1926/1928*, str. 33. *Rakouské zákony převzala po r. 1918 Československá republika, tedy s jurisdikcí srbskou pro celé své území.*

³ Srov. Vladimír Grigorij: *Pravoslavná církev ve státě Československém. Historicko-kanonické pojednání... (2. opravené vyd.)*, Praha 1928, str. 102 a násled. *Podrobněji též v díle (biskupa Gorazda) Pamětní spis o právním postavení církve pravoslavné v RČS, Praha 1932.*

⁴ Za podrobnější údaje vděčím o. Marku Malíkovi a jeho práci *Životy svatých*; <http://www.zivotysvatych.blogspot.com/>

⁵ Srov. Pavel Aleš: *Církevní činnost otce Vladimíra Petřeka, v díle Vojtěcha Šustky: Zlato se čisti v ohni. O životě, oběti a smrti pravoslavného kněze ThDr. Vladimíra Petřeka, jeho rodičů a sourozenců*, Praha 2008, str. 116.

HISTORIE

našeho vladyky sv. Gorazda⁶. Když po II. světové válce byly kontakty se srbskou církví, a tedy i s o. Justinem z politických důvodů nadlouho přerušeny, udržovali si kontakty alespoň studiem jeho spisů, chovaných v našich knihovnách.

Nejenom naše tehdejší bohoslovecká studující mládež měla to štěstí setkat se s významnými srbskými osobnostmi a čerpat poučení z jejich úst, i naši domácí pravoslavní věřící poznali otce Justina tváří v tvář. Bylo to především už ve jmenovaném roce 1930, kdy přijel do Československa, doprovázeje srbského biskupa vladyky Josifa, jenž byl ustanoven exarchou a administrátorem pravoslavných obcí na tehdejší Podkarpatské Rusi a na Slovensku. Církevní „Věstník české pravoslavné eparchie“, živě a obsahově dobře vedený časopis, vždy aktuálně informující o všem důležitém dění v domácí církvi, (předchůdce poválečného Hlasu pravoslavní), o tom přinesl zprávu s dovětkem, že „všichni se těší, že konečně organizace církevní tamní (myslena podkarpatoruská) bude šťastně dokončena“.⁷ A v témže ročníku Věstníku⁸ je poznamenáno, jak tam „jak slova vladyky Josifa, tak jeho sekretáře otce Justina“ při jiné příležitosti přímo „elektrizovala posluchače“. Věřící lid v té době ve velkém množství opouštěl unii s Římem (tzv. řeckokatolickou církev) a přímo žil po slovu pravdy z pravoslavných úst a po příkladu svých budítelů se vracel k pravoslaví. V té době přešlo z unie do pravoslaví na území Slovenska a Podkarpatské Rusi asi 130 tisíc duší.

A opět: nebyli to jen pravoslavní Rusíni a Slováci, kteří se tehdy mohli osobně setkat se srbskými duchovními pastýři

a s o. Justinem. Také pravoslavní věřící na Moravě měli to potěšení. Jak uvádí citovaný Věstník české pravoslavné eparchie, vladyka Josif se svým sekretářem jeromonachem dr. Justinem Popovičem byl přítomen i „na slavnosti svěcení pravoslavného chrámu sv. Václava v Brně o svátcích svatodušních v roce 1931“. Brněnští pravoslavní věřící ctí jeho památku, mají zde kanonizační ikonu, ale dlužno říci, že zbožně ctíli osobu otce Justina i dříve, ještě než byl oficiálně kanonizován srbským Svatým synodem, když byl už předtím místně ctěn jako světec v monastýru Čelije.⁹ Co víme o jeho životní pouti?

• O. Justin Popovic se narodil 6. dubna 1894 ve Vranje v Srbsku u hranic s Bulharskem v rodině, v které bylo sedm generací kněží, včetně jeho dědečka. Původní světské jméno o. Justina bylo Blagoje Popovic. Vystudoval seminář v Bělehradě v roce 1914. Když vypukla I. světová válka, byl mobilizován do armády jako zdravotník. V průběhu války přežil ústup srbské armády až do Skadaru v Albánii, tam se pod vlivem prožitých válečných hrůz stal v roce 1916 mnichem. Přijal mnišské jméno po svatém mučedníku a filosofu Justinovi z prvního období pravoslavných křesťanských dějin.

Církev ho krátce nato poslala na další studia do Ruska, odkud po vypuknutí revolučních bouří odjel do Oxfordu ve Velké Bri-

⁶ Prot. A. J. Novák: *Bohoslovecem u vladyky Gorazda*, Hlas pravoslavní č. 5 / 1959, str. 135-136.

⁷ Věstník české pravoslavné eparchie, roč. 11, str. 46.

⁸ tamtéž, č. 12, str. 46.

⁹ O úctě srbské církve k otci arcimandritovi Justinovi ještě během jeho potěšného života jako místně ctěnému světcovi se zmiňuje též o. Gorazd Vopatný v knize *Dědictví otce*, Praha 1999: (už) „jimi považovaný za svatého“, jenž se posléze stal „svědomím srbské pravoslavné církve“, str. 110-111.

Monastýr Čelije v Srbsku

tánii. Protože odmítl opravit svůj kritický náhled na západní racionalismus a humanismus, nebyla jeho doktorská práce o filosofii a náboženství Dostojevského v Oxfordu přijata. Žádost profesorů, aby ji přepracoval, odmítl. Doktorát získal za studii o svatém Makariovi Velikém, jeho pojetí osobnosti a svědomí, kterou předložil a úspěšně obhájil v roce 1926 na pravoslavné teologické fakultě v Aténách v Řecku, kam odjel na další studia. To téma předznamenává autorovo celoživotní bohoslovecké zaměření. Stává se profesorem v semináři ve Sremských Karlovcích, jak o tom již bylo povězeno, potom působí v Prizrenu a Bitolji, a je vyslán do Československa, aby pastýřsky pracoval v ruských obcích. Při působení na bohoslovecké fakultě v Bělehradě, kde přednášel dogmatiku a srovnávací bohosloví, se zúčastnil založení Srbské filosofické společnosti (1938).

Otec Justin (Popovic) žil a zemřel jako mnich – archimandrita a duchovní otec mnišské komunity sester v monastýru Čelje poblíž Valjeva asi 80 km od Bělehradu. Pobyt v tomto monastýru byl otci Justinovi určen vládou maršála Tita, který se dostal v Jugoslávii k moci koncem II. světové války a zavedl v Jugoslávii komunistický režim. Ten připravil otce Justina o působení na bohoslovecké fakultě. V monastýru Čelje, který je uveden i v jeho světeckém jméně, prožil uznávaný pravoslavný teolog třicet let, počínaje rokem 1948 až do své smrti v roce 1978. Jeho příklad ukazuje, že je možné pracovat, psát knihy, které oslovují pravoslavné duše, a tak spolu s liturgickými povinnostmi sloužit církvi, i když byl pracovník vypuzen nepřízní mocných do ústraní.

At již akcentujeme ten či jiný úhel pohledu na osobnost nového světce, víme, jak ti všemi uctívání – univerzální, nebo jak říkáme staroslověnsky „svelenští“, tak i ti, kteří jsou ctěni místními pravoslavnými církvemi, i ti, kteří jen místně požívají světecké úcty, všichni usměřují naše duše k jedinému Pastýři a Hlavě církve – Pánu Ježíši Kristu, „Jedinému svatému, jedinému Pánu v slávě Boha Otce“. Když se k nim v modlitbách obracíme, oni v nebi vyslyší naše prosby a pomáhají svými přimluvami u Pána Církve věrným křesťanům jednotlivcům i jejich společenstvím v místních církvích.

Proto se smíme hlásit k ctihodnému novému světci i my pravoslavní v českých zemích a na Slovensku, jako se k němu hlásí i jeho rodná srbská církev. A dodejme: jeho vliv se prostírá i na pravoslavné ruské. To vyplývá z ohlasu jeho knihy „Pravoslavná církev a ekumenismus“, kterou vydalo v ruštině v roce 1977 Moskevské vydavatelství sv. Trojicko-sergijevské lávry. V doslovu k tomuto dílu konstatuje o. diakon Andrej Kurajev, že i ruská pravoslavná církev považuje otce Justina, který je samozřejmě srbským teologem, za svého, neboť byl vychován ruskou emigrací a ruským bohoslovím: „Proto je (nám) dovoleno považovat jeho díla za organickou součást nejen srbského, ale i ruského

bohoslaví. Z ruské filosofické a teologické školy převzal umění klášť církevně-teologické otázky do nejširšího kontextu studia historických cest lidstva.“¹⁰

Ctihodný o. Justin Čeljijský zanechal církvi významné teologické dílo. Je překládáno do mnoha jazyků, v češtině je však bohužel hledáme marně. Jeho obrazný až poetický jazyk filosofický a teologický s mnoha novotvory není lehkou překladatelskou záležitostí. Bohoslovecky je ct. o. Justin Popović soustředěn k hlubokému tajemství vtělení LOGA – Ježíše Krista (druhé božské Osoby), v němž nalézá svůj smysl stvoření Boží v dějinách lidství. Monumentální Dogmatika patří k největším autorovým spisům. První dva svazky byly publikovány srbsky už v letech 1932 a 1935, třetí vyšel až před autorovou smrtí v roce 1978. Na Západě je znám z francouzského překladu pod názvem Philosophie orthodoxe de la Vérité (Pravoslavná filosofie Pravdy). Dogmatika má pět dílů. Významné jsou také Životy svatých (dvanáct svazků), vcelku obsahující více než 8 000 stran, dílo, které SOP hodnotí jako unikátní v současném pravoslavném světě. Otec Justin na něm pracoval v nuceném ústraní v monastýru Čelje během svého života. Teologicky i filosoficky se zájem o. Justina soustřeďoval též k náboženskému myšlení spisovatele Dostojevského. Stále se k němu s obdivem a láskou vracel. To připomíná podobně zaměřené významné dílo vydané ve slovenštině u nás žijícím ruským filosofem Nikolajem Onufrijevičem Losským s názvem Dostojevskij a jeho křesťanský svetonázor.

Otec Justin se celý život věnoval studiu textů svatých otců a také textům a překladům liturgickým, kterým dával moderní srbské znění, podobně jako to činil u nás ve třicátých letech sv. vladyka Gorazd v stále ještě nedoceneném Lidovém sborníku modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve, který v srbské církvi při jeho 1. vydání (1933) vzbudil zasloužený obdiv.

Komentáře otce Justina ke svatým evangelistům Matouši a Janovi dobře uplatňuje ve své teologické tvorbě i náš přední novozákoník o. dr. Štefan Pružinský, v jehož díle se vliv otce Justina Popoviče nesporně odráží. Zde třeba také připomenout komentáře o. Justina k listům sv. Pavla a sv. Jana. Ctihodný o. Justin dobře chápal současné potřeby církve a svou tvorbou na ně reaguje. Může inspirovat i naše teologické pracovníky, aby z něho čerpali a obohacovali naši dosud skromnou literaturu bohosloveckou a duchovní. Celá řada teologických studií o. Justina, například Člověk a Boho-Člověk, vyšla ve francouzštině, některé spisy též v rumunštině a v řečtině, a jak bylo řečeno, i v ruštině.

Ctihodný otec náš Justine Čeljijský, pros Boha za nás!

Prot. Pavol Afes

¹⁰ Andrej Kurajev, „Ekumenická výzva a pravoslavná odpověď“.

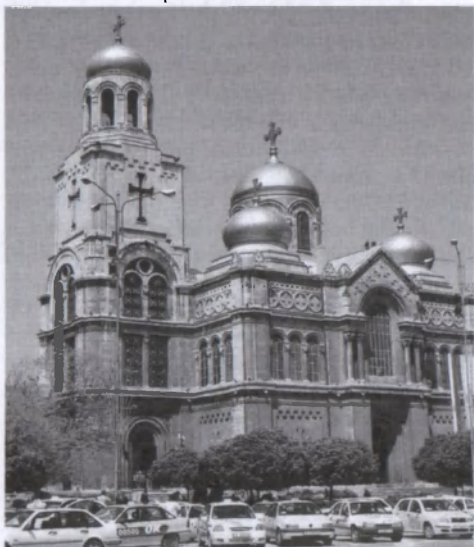

ZPRÁVY ZE SVĚTA

VARNA – BULHARSKO

Metropolie ve Varně uspořádala letos dvě bohoslovecké konference ve dnech 6. až 12. září 2010. Již po dvanácté se uskutečnil „Týden pravoslavné knihy“ a dne 9. a 10. září konference věnovaná tématu „Tradice hésychasmu a současný církevní život“. Obou konferencí se účastnil vladyka metropolita Kryštof. V úterý dne 7. září přednášel na téma „Svatý Nikodém Svatohorec a svaté tajiny“ a ve čtvrtek 9. září přednesl příspěvek „Tradice hésychasmu v Pravoslavné církvi v českých zemích a na Slovensku“.

Katedrála Varna

V rámci návštěvy Bulharska se Jeho Blaženost metropolita Kryštof sešel s Jeho Svatostí patriarchou bulharským Maximem I. a besedoval s ním o spolupráci našich místních církví. V pátek 10. září na základě požehnání patriarchy Maxima vyznamenal vladyka metropolita Kryštof Rádem sv. Cyrila a Metoděje zlatou medailí dlouholetého velvyslance Bulharska v České republice pana Zdravko Popova na půdě Ministerstva zahraničních věcí Bulharské republiky v Sofii za účasti našeho velvyslance Mgr. Martina Klepetka.

Ústředí

MOSKVA

Vášnivá diskuse obyvatel moskevské čtvrti Těkstilščiki vyvolává záměr muslimských duchovních postavit na tomto Volžském bulváru mešitu. Spor, ne nepodobný diskusím kolem stavby muslimského centra v srdci New Yorku, se vede nejen o novou muslimskou svatyni, ale v širších

souvislostech i o místo islámu v křesťanském prostředí ruského velkoměsta, které už bylo nejednou terčem brutálních teroristických útoků organizovaných muslimskými extremisty. V desetimilionové Moskvě se podle agentury Interfax k islámu hlásí odhadem 400 000 lidí, kteří mají k dispozici šest mešit. Ve městě se zaregistrovalo na 30 muslimských náboženských společenství, která využívají desítky dalších menších modliteben. Mnozí ruští komentátoři považují tento stav za víc než dostatečný. Pravoslavní duchovní s trpkostí poukazují na fakt, že v hlavním městě je krajně nedostatečný spíš počet pravoslavných kostelů – v přepočtu na počet věřících je jich v Moskvě nejméně v celém Rusku. Na parcele na Volžském bulváru, kde má mešita vyrůst, prý měl už dřív stát pravoslavný kostel, ale místní zastupitelé stavbu nepovolili. Vedení Ruské pravoslavné církve se ke sporu o mešitu staví rezervovaně. Duchovní experti uznávají, že právo muslimských věřících mít svůj svatostánek je nezpochybnitelné, a to tím spíš, že vedle křesťanských vyznání patří islám v Rusku k hlavním náboženstvím. „Pokud ale místním lidem na daném pozemku záleží, bylo by nekorektní ho předat jinému náboženství,“ varoval dnes v moskevském rozhlasu profesor moskevské Duchodní akademie Andrej Kurajev. „Jen to

Hlavní moskevská mešita

ZPRÁVY ZE SVĚTA

v lidech posílí konfliktní nálady. Rozhodnutí místních úřadů schvalující stavbu není rozumné," řekl Kurajev. Jeho názor podpořil předseda synodálního oddělení pro vztahy pravoslavné církve s veřejností Vsevolod Čaplin. Mešity se podle něj hojně stavěly už v předbolševickém Rusku, protože ruští muslimové byli tehdy – stejně jako dnes – považováni za plnohodnotné občany státu. „Mešity se ale nezřídka dostávají do područí lidí, kteří jsou pod vlivem cizích extremistických center," upozornil Čaplin. Obyvatelé okolních ulic jsou jednoznačně proti mešitě. Bojí se nejen extremistů, ale mají obavy i o parkovací místa nebo třeba o své psy, které islám považuje za nečistá zvířata. Na internetu se o plánech na novou mešitu bouřlivě diskutuje, v přílehlých ulicích kdosi vylepil protestní letáky, na světě je už i petice, kterou zatím podepsalo tisíc lidí, a konala se i první veřejná protestní demonstrace. Podle muslimských duchovních je v metropoli mešit málo. Při nedávných oslavách konce ramadánu přišlo do mešity na Olympijském bulváru na 55 000 věřících, ale stavení je schopno pojmout jen 1 500 lidí. Lidé se modlili na silnici, na chodníku, v dešti a blátě, tvrdí předseda rady muslimských duchovních Moskvy Nafigula Aširov. Řešení mohou podle něj být jen dvě: „Bud postavíme jednu dvě další mešity, nebo věřícím modlitby zakážeme.“ Radní jihovýchodní moskevské čtvrti Těkstilščiki zvolili zatím to první – stavební povolení už nová mešita dostala. Diskuse ale neustávají.

Dle Interfax Religia

MOSKEVSKY PATRIARCHÁT PROJEVIL VÝHRADY K DOKUMENTU Z VIDĚNSKEHO ZASEDÁNÍ, KTERÉHO SE NEÚČASTNIL 28. 9. 2010

Ledovou sprchou skončilo ve Vídni zasedání Teologické komise mezi katolickou a pravoslavnou církví o roli římského biskupa v prvním tisíciletí. Prohlášení moskevského patriarchátu popřelo samotné téma setkání. Papež podle něj nikdy neměl žádnou pravomoc nad východními církvemi.

Metropolita Hilarion, předseda Oddělení pro vnější vztahy patriarchátu, v jednom ze svých prohlášení zveřejněných na stránkách patriarchátu píše, že co se týká té-

ZPRÁVY ZE SVĚTA

matu setkání, jež bylo celé věnováno roli římského biskupa v prvním tisíciletí, „nebyl učiněn žádný krok kupředu“. Oba spolupředsedové komise, mons. Kurt Koch za katolickou stranu a arcibiskup Zizioulas z Řecké pravoslavné církve, přitom při prezentaci závěrů setkání projeví optimismus.

„Nad našimi církvemi nejsou stíny nepochopení,“ prohlásil zástupce konstantinopolského ekumenického patriarchátu. „Pokud budeme pokračovat jako dosud,“ dodal, „Bůh najde cestu, jak překonat obtíže, které ještě zůstávají.“ Podle arcibiskupa Zizioulase není potřeba reformy ke znovudosažení plné jednoty katolické a pravoslavných, ale „přizpůsobení se obou stran“. To pravoslavně znamená uznat, že univerzální křesťanská církev je o úroveň výš než jejich národní církve a že biskup Říma je podle tradice její hlavou. Pro katolíky to znamená posílit princip synodality, nebo spíše role, kterou mají biskupské synody při rozhodujících procesech, vysvětlil zástupce konstantinopolského ekumenického patriarchátu.

Metropolita Hilarion popírá všechno, počínaje dokumentem, který byl vypracován při minulém zasedání smíšené komise loni na Kypru (jehož se moskevský patriarchát neúčastnil kvůli přítomnosti Estonské pravoslavné církve, kterou neuznává). Závěrečnému dokumentu upřel oficiální status a prohlásil jej za pracovní text. Dokumentu vyčítá, že hovoří o roli římského biskupa a přitom téměř nezmiňuje biskupy jiných lokálních církví prvního tisíciletí. To podle něj vytváří mylný dojem o rozdělení moci v církvi prvních staletí.

Kromě toho dokument kritizuje za to, že v něm chybí jasné a přesné potvrzení toho, že pravomoci římského biskupa v prvním tisíciletí neplatily na Východě. Ten byl rozdělen mezi konstantinopolský, alexandrijský, antiochijský a jeruzalémský patriarchát, a třebaže někdy východní biskupové zvali římského k teologickým diskusím jako arbitra, nedělo se tak systematicky a nedá se to v žádném případě interpretovat v tom smyslu, že by římský biskup byl na Východě chápán jako nositel nejvyšší autority v celé univerzální církvi.

„Nezbývá než doufat, že tyto mezery a opomenutí budou ve finální verzi textu zaplněny,“ domnívá se předseda Oddělení pro vnější vztahy moskevského patriarchátu.

DEMONSTRACE V BULHARSKU

Několik tisíc lidí z celého Bulharska se 25. září sešlo na výzvu pravoslavné církve na demonstraci v Sofii a žádalo povinnou náboženskou výuku ve školách. Manifestaci v centru bulharského hlavního města, které se zúčastnilo

podle policie pět tisíc a podle organizátorů až deset tisíc lidí, provázelo dunění zvonů na všech kostelech metropole. Demonstranti nesli transparenty s nápisy „66 let ateismu stačilo“ a „Lid bez morálky je odsouzen“. „Znepokojuje nás všechny dětská kriminalita, násilí ve škole a šíření drog mezi mladými lidmi,“ vysvětlil metropolita Nikolaj Pravoslavná církev, k níž se tradičně hlásí více než 80 procent Bulharů, žádá, aby náboženská výuka, která je nyní dobrovolná, byla povinným předmětem.

Podle návrhu, který připravil svatý synod, nejvyšší orgán pravoslavné církve, by děti z křesťanských rodin měly studovat Bibli, děti z muslimských rodin Korán a děti z ateistických rodin by se zase měly učit etice. Po pádu komunismu, který prosazoval ateismus, se mnozí Bulhaři obrátili k náboženství, ale také k různým pověrám. Nepovinné hodiny náboženství navštěvují hlavně muslimské děti. Z 550 000 žáků je 20 000 zapsáno na hodiny islámu a sotva tři tisíce na hodiny křesťanské nauky; přitom muslimové tvoří kolem 14 procent obyvatel. Ministr školství Sergej Ignatov připomněl, že bulharské školství má laický charakter, a zdůraznil, že „víru nelze vyučovat“.

SPRAVEDLNOST, NE LAKOTA

Spravedlnost, ne lakota (Justice, Not Greed) je knihou, která se pokouší hledat odpovědi na mezinárodní ekonomickou krizi. Kniha je v angličtině a byla vydána vydavatelstvím Světové rady církví (SRC). Dá se zakoupit prostřednictvím internetové sítě www.amazon.com.

Jedná se o 224stránkovou antologii z pera čtrnácti předních křesťanských ekonomů, teologů a sociologů zabývajících se etikou. Publikace se zabývá posledními selháními světových finančních struktur. Kniha přináší jak ekonomické analýzy současných problémů světové ekonomiky, tak také biblické komentáře a morální reflexi současného ekonomického dění. Cílem publikace je dle slov editora „pomoci jednotlivcům, studentům, církvím a dalším náboženským komunitám analyzovat příčiny a pomoci jim hledat řešení.“ Dle autorů současný finanční a ekonomický systém nedokázal řešit na globální úrovni obrovské problémy nerovnosti, chudoby a ekologické destrukce. Namísto toho, aby se pokoušel efektivně vypořádat se současnými výzvami, ještě zvětšil tyto problémy... Některé církve přišly v současné krizi o majetek a mnozí lidé byli zbaveni svých domů, celoživotních úspor a živobytí.“ Dle editora „Současný systém zůstává velmi nespravedlivým a je povinností církví vyslovit se k tomuto problému.“ Knižka je zakončena oficiálním prohlášením Světové rady církví „*Spravedlivé finance a ekonomika života*“. V tomto doku-

ZPRÁVY ZE SVĚTA

mentu ústřední výbor SRC hledí do budoucnosti a vyslovuje naději: „v situaci, z níž vzejde etická, spravedlivá a demokratická globální finanční architektura, která bude zakotvena do rámce společných hodnot poctivosti, sociální spravedlnosti, lidské důstojnosti vzájemné transparentnosti a ekologické udržitelnosti. Tato musí počítat také se sociálními a ekologickými riziky při finančních a ekonomických výpočtech, propojit finančnictví se skutečnou hospodářskou aktivitou a nastavit jasné limity a také penalizovat excesy a neodpovědné konání založené na nenasytosti.“

Dle www.oikumene.org, rj

BRITSKÁ KNIHOVNA DALA NA WEB VZÁCNÉ RECKÉ RUKOPISY

Londýn - Britská knihovna dává k dispozici víc než čtvrtinu z 1000 svých vzácných řeckých rukopisů zadarmo na internet. Ocení to podle ní hlavně historici, odborníci na biblická studia i studenti klasické řečtiny. Mezi dostupnými díly se ocitne například i rukopis Ezopových bajek objevený na hoře Athos roku 1844. Informovala o tom agentura AP. Kurátor knihovny Scot McKendrick řekl, že zpřístupněním části těchto vzácností se řecké rukopisy otevřou celému světu, a nebudou už jen pro ty, kdo kvůli nim byli ochotni cestovat do Londýna a strávit v tomto drahém městě dny a týdny studiem. „Budete je moci studovat u svého pracovního stolu, kdykoliv budete chtít, a zdarma.“ řekl. Ačkoli naskenovaných knih na internetu stále přibývá, staré texty se z archivů vynořují jen pomalu. Na

rozdíl od děl současníků u nich sice odpadají starosti s autorskými právy, ale zato jsou mimořádně křehké a nedá se s nimi snadno manipulovat. Většinou se musí každá stránka pracně odfotografovat, což v případě manuskriptů z Britské knihovny znamená výdaj v přepočtu 29 korun za každou. Britská knihovna se v poslední době snaží dát na web větší část svých sbírek – od novin z 19. století po klenoty, jakými jsou Lindisfarnské evangelium, skici Leonarda da Vinci nebo Sinajský kodex, což je nejstarší dochovaná ucelená kopie Bible. Zpřístupnění části řeckých rukopisů financuje nadace Stavrose Niarchose, která podporuje umělecké a kulturní aktivity vztahující se k Řecku. Další čtvrtina řecké sbírky Britské knihovny má být zpřístupněna roku 2012.

Zdroj: ČTK

METROPOLITA KRYŠTOF JMENOVÁN PROFESOREM V MOSKVE

Na základě rozhodnutí vědecké rady Pravoslavné svatocchonovské humanitní univerzity v Moskvě ze dne 13. září 2010 byl metropolita Kryštof jmenován profesorem pravoslavné teologie. Slavnostní inaugurace se konala 30. září v aule této univerzity. Nový profesor při ní přinesl přednášku na téma „Sborovost církve“.

Tentýž den sloužil Jeho Blaženost vладыka Kryštof archijerejskou sv. liturgií spolu s metropolitou volokolámským Ilarionem, biskupem elmitrovským Alexandrem a dalšími duchovními v chrámu svatého Mikuláše v Kotelníkách v centru Moskvy, který je hlavním chrámem „Podvorija“ Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku. Po bohoslužbách vyznamenal za podporu Podvorija zastupujícího primátora Moskvy p. V. J. Resina Řádem sv. Cyrila a Metoděje zlatou medailí a pochvalným diplomem několik jeho spolupracovníků v čele s p. V. A. Šoprukem, odpovědným za zachování historických památek v hlavním městě. Dále vyznamenal Řádem sv. Cyrila a Metoděje zlatou medailí za realizaci vydavatelské činnosti Podvorija ředitele Běloruského exarchátního vydavatelství p. V. V. Grozova. Nakonec Jeho Blaženost metropolita Kryštof s duchovními a věřícími sloužil zádušní bohoslužbu u kříže vztyčeného na paměť rodiny Stroganových, jež měla hlavní podíl na zbudování chrámu v Kotelníkách. V rámci návštěvy Moskvy se uskutečnilo také setkání s nejvyšším hierarchou Ruské pravoslavné církve v zahraničí metropolitou newyorským Ilarionem. Oba hierarchové hovořili o další vzájemné spolupráci a misii pravoslavné církve v západní Evropě a Americe.

ústředí

POSELSTVÍ KE DNI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ + BARTOLOMĚJ

*milosti Boží arcibiskup konstantinopolský, Nového Říma a ekumenický patriarcha
Milost a mír plnosti církve od Tvůrce všeho stvoření, našeho Pána, Boha a Spasitele Ježíše Krista.*

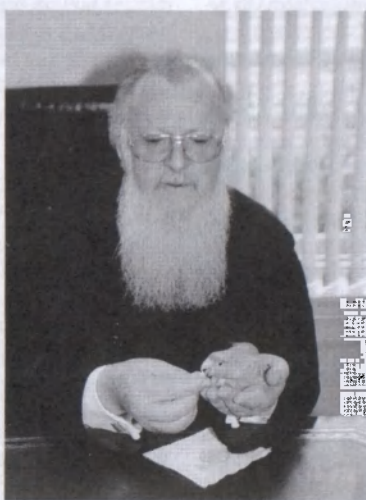
Milované děti Páně,

Náš vždy vzpomínaný předchůdce, zesnulý patriarcha Dimítrios, který si byl hluboce vědom závažnosti ekologické krize a také odpovědnosti církve přímo a efektivně se s touto krizí vypořádat, vydal první oficiální poselství zabývající se ochranou přírody před více než dvěma desetiletími. Tímto poselstvím matka církev oficiálně ustanovila 1. září - začátek církevního roku - dnem modliteb za životní prostředí a vyhlásila jej do všech končin světa.

Tehdy naše církev zdůraznila důležitost eucharistického a asketického etosu naší tradice, která projevuje náš nejdůležitější, zásadní a jedinečný přínos ke správnému a všeobecnému zápasu za záchranu přírodního prostředí jako Božího stvoření a společného dědictví. Dnes, uprostřed bezprecedentní finanční krize, prochází lidstvo mnoha různými zkouškami.

Avšak tato zkouška je spojena nejenom s našimi individuálními těžkostmi, tato zkouška má dopad na každý aspekt lidské společnosti, zvláště na naše chování a naše vnímání světa kolem nás a na způsob, jakým si uspořádáme svoje hodnoty a priority.

Je důležité připomenout, že současná hluboká finanční krize může zažehnout velmi oznamovaný a důležitý přechod k ekologicky životaschopnému rozvoji: například k normám ekologické a sociální politiky, jejíž prioritou bude životní prostředí a neomezený finanční zisk. Uvažme, co by se například stalo zemím, které dnes trpí v důsledku finanční krize a bídy tak jako Řecko, které má zároveň výjimečné poklady přírody: jedinečné ekosystémy, vzácnou faunu a flóru a přírodní

zdroje, nádhernou krajinu, mnoho slunce a větru. Pokud by se zničily a zanikly ekosystémy, přírodní zdroje byly vyčerpány a země byla zničena a klimatická změna způsobila nepředvídatelné změny klimatu, na jakém základu by pak finanční budoucnost těchto zemí a planety jako celku závisela?

Myslíme si proto, že dnes je tady opravdu naléhavá potřeba kombinovat sociální restrikce a politické iniciativy tak, aby došlo k opravdové změně směrem k životaschopnému a trvale udržitelnému ekologickému rozvoji.

Pro naši pravoslavnou církev ochrana životního prostředí jako Božího a velmi dobrého stvoření

zahrnuje velikou odpovědnost za každou lidskou osobu, bez ohledu na materiální anebo finanční zisky. Přímé propojení Bohem dané povinnosti s posláním pracovat a ochraňovat každý aspekt současného života, konstituuje jedinou cestu k harmonické koexistenci s každým a se všemi elementy stvoření a obecně s přírodním světem jako celkem.

Proto vyzýváme každého z vás, milovaní bratři a děti Boží, abyste se zúčastnili titánského a spravedlivého boje pro překonání ekologické krize proto, aby se zabránilo jejím ještě horším dopadům, které z ní vyplývají. Motivujme se, abychom uvedli svůj osobní a společný život a postoje do harmonie s potřebami přírodních ekosystémů tak, aby každý druh fauny a flóry ve světě a ve vesmíru mohl vzkvétat a být zachráněn.

1. září 2010

*Váš milovaný bratr v Kristu a neustávající modlitebník
před Stvořitelem + BARTOLOMĚJ konstantinopolský
překlad z angl. rj*

ZAMYŠLENÍ

MARIE

Marie, Tvé jméno, jako píseň jarní,
Pokora Tvá se snoubí s moudrostí,
Svou láskou čistou, věčná Panno,
Boha chovala jsi ve své náruči,
Kdo pochopit to může bez údivu,
Kdo vysvětlit nám může zázrak Tvůj,
Jen Bůh co synem stal se Tvým a tělem,
Pro nepokorné děti na zemi
Marie, Ty jako věčná svíce zapaluješ,
Oheň nehmotný v srdci mém,
A žal v mé duši proměňuješ,
V pokoj a radost v synu svém.

Alexandra Herodková

75. VÝROČÍ KATEDRÁLNÍHO CHRÁMU V PRAZE

Od velmi deštivého rána 28. září 2010 na svátek sv. Václava se začali v českém pravoslavném chrámu sv. Cyrila a Metoděje scházet křesťané, aby oslavili výročí svěcení svého Božího domu tehdy biskupem Gorazdem, dnes však již pod ochranou svatého mučedníka Gorazda.

V 9 hod. 15 min. uvítali biskupové, kněží a věřící Jeho Blaženost Kryštofa, arcibiskupa pražského, metropolitu Českých zemí a Slovenska, obvyklým pravoslavným způsobem, tedy květinami, které předaly za mládež sestry Julie Bobitko, Anastázie Šuvarská a Petra Poliaková, dále byl uvítán slovem představeného chrámu ThDr. Jaroslava Šuvarského následovaného zástupem duchovních ve zlatém oblečení, kteří dostali od Jeho Blaženosti požeňání ke službě sv. liturgie. Tak jako v roce 1935 přijeli na slavnostní liturgii ze Srbska arcibiskup šabacký Lavrentie, z Ruské zahraniční církve arcibiskup berlínský a německý Mark a dále ze Slovenska arcibiskup michalovsko – košický Juraj, biskup komárenský Tichon, z Ukrajiny

biskup záporožský a melitopolský Josif a kancléř MR prot. Josef Hauzar.

Svaté liturgie se účastnili také zástupci bratrských církví: předseda Ekumenické rady církví a Synodní senior Československé církve evangelické Joel Ruml, patriarcha Církve československé husitské bratr Tomáš Butta, generální vikář otec Michael Slavík z chrámu sv. Víta, který zastupoval římskokatolického arcibiskupa pražského Dominika Duku.

K významným hostům patřili velvyslanci pravoslavných zemí Řecka, Kypru, Rumunska, Srbska, Moldávie, Ukrajiny, Ruské federace a Velké Británie.

Uvítání se zúčastnili také poutníci z Podkarpatské Rusi.

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

řila a Metoděje od roku 1935 do dnešních dnů, kdy se chrám stává poutním místem českého a slovenského národa, kdy slouží jako dům Boží a místo duchovního pokrmu nejen pro pražské české věřící, ale i pro současnou pravoslavnou emigraci z jiných zemí. Jako chrám – památník československého národa byl zkropen krví mučedníků a jejich oběti jsou uctívány dnešními následovníky umučených pravoslavných. Jejich hrdinství oslovuje tisíce návštěvníků, zvláště mládeže z domova i ciziny. V chrámu pěstujeme pravoslavnou duchovní hudbu, zpívá v něm katedrální pěvecký sbor vedený dr. Mariem Christou a Valentýnou Shuklinou, kteří uspořádají v říjnu 2010 v našem chrámu Festival pravoslavné hudby se zahraniční účastí. Rovněž činnost Národního památníku hrdinů heydrichiády je stále intenzivnější a k 24. říjnu 2010 bude na nádvoří chrámu odhalena pamětní deska se jmény 296 umučených občanů v Mauthausenu za napomáhání likvidace Heydricha v roce 1942. Chrám sv. Cyrila a Metoděje se stal duchovním, kulturním a vzdělávacím centrem v Praze.

Ve zdravicích našich hostů zaznělo mnoho krásných myšlenek. Vladyka Mark hovořil zvláště o pravdě a jejím následování, vladyka Lavrentij o úloze srbské církve v dějinách naší církve a bratr Ruml srovnával mučednickou smrt svatého Gorazda s mučednickou smrtí svatého Václava.

Jak už je v české tradici obvyklé, den svěcení chrámu je svátkem pro celou církevní obec a místní občany. Je to posvěcení nebo také hody, doprovázené setkáváním se příbuzných a známých. V zádveří chrámu tedy nechyběly ani koláče a sladkosti pro 200 přítomných, které upekly naše sestry, v hotelu ICON naše církevní obec uspořádala pohostění na rozloučenou a večer se scházely k oslavě skupiny mládeže nebo jsme se účastnili svatováclavských slavností, které pořádalo naše město Praha.

Mgr. Eva Šuvarská

skupina kozáků v Praze, návštěvníci památníku heydrichiády z Brna a delegace z několika českých církevních obcí, např. Chomutova, Příbrami, Podbořan, Lanškrouna, Rokycan, Českých Budějovic a Jindřichova Hradce, Plzně, Mostu, Milíř, monastýru sv. Václava a sv. Ludmily a dalších. Nechyběli ani představitelé teologické fakulty doc. Pavel Milko a další.

Po zaznění písní „Jest v pravdě důstojno“ a „Bože, cos ráčil před tisíci roky rozžatí otcům víry světlo blahé“ ustal vytrvalý déšť a povodňové počasí se umoudřilo.

Jeho Blaženost Kryštof ve své promluvě k věřícím připomněl slavnou i tragickou historii našeho chrámu sv. Cy-

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

SVATÝ VÁCLAV VE ŠTŘEMENÍČKU

Několik desítek věřících se za deštivého dopoledne sjelo 28. září do malebného chrámu sv. Václava v obci Štřemeníčko u Bouzova, kde se již tradičně v den státního svátku a nebeského patrona obyvatel zemí českých i moravských koná každoročně archijerejská svatá liturgie, na níž se scházejí pravoslavní věřící a jejich příbuzní a přátelé.

Ti přicházejí především z nedalekého okolí – především z regionů velké i malé Hané a z pomezí Drahanské a Zábřežské vrchoviny, aby se společně s hosty odjinud pomodlili a požádali v den svatého Václava svého nebeského přímluvce u Hospodina o pomoc a podporu. Prosby modliteb i zpěv Svatováclavského chorálu byl letos ve Štřemeníčku umocněn nejenom podivuhodnou akustikou chrámu, ale také krásnou archijerejskou službou J. V arcibiskupa olomoucko-brněnského Simona, který ve svém kázání mj. připomnul text anglické svatováclavské koledy „Good King Wenceslas“, připomínající nám pomoc v nouzi a dobročinnost, již proslul dobrý král Vác-

lav spolu se svým přítelem Podivěnem již za svého života. Ve víře v Boha i takovému jednání by nám všem měl být dle slov arcibiskupa svatý Václav příkladem.

I navzdory dešti a poměrně chladnému počasí prožili všichni přítomní s moravským arcibiskupem a otci duchovními Basilem Švábeníkem, Janem Langrem a o. diakonem Mojmírem Křížem ve Štřemeníčku krásné sváteční dopoledne ve „hřejivých“ stopách svatého Václava, o kterých se zpívá v anglické koledě. Po bohoslužbě, již nasýtli ducha, hosté až do „nasyčení“ těla v druhém rozhovoru ochutnávali vynikající hanácké „bochty“ při-

pravené rodinou Šišmovou, jež již po mnoho let vzorně pečuje o štřemeníčský chrám i jeho údržbu.

řj

CHRÁMOVÝ SVÁTEK VE VILÉMOVĚ 15. SRPNA 2010

V duchovní atmosféře se nesla oslava letošního chrámového svátku Zesnutí přesvaté Bohorodice ve Vilémově, spojená s poutí řady věřících a jejich přátel do vesničky, která, i když čítá jenom necelých 500 obyvatel, vstoupila do povědomí naší církve i širší veřejnosti díky tamějšímu chrámu z třicátých let minulého století, díky Gorazdovu cyrilometodějskému středisku duchovních setkání, monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice a ve Vilémově sídlící Pravoslavné akademii. Tak jako v předchozích letech se i letos sjely do Vilémova desítky věřících, aby se společně pomodlili a oslavili církevní svátek, který je pro všechny pravoslavné křesťany svátkem naděje a příslibu věčného života s Bohem, do něhož podivuhodným a tajemným způsobem vstoupila Matka Boží po svém zesnutí. Archijerejskou svatou liturgií ve vilémovském chrámu sloužil J. P. biskup hodonínský Jáchym, spolu s otci duchovními o. Janem Kačkošem, o. Janem Langerem, o. Dušanem Basilem Švábeníkem a místním duchovním o. Arkadijem Skibiňským. Všechny nadchlo krásné kázání vладыky Jáchyma na téma důležitosti po-

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

slušnosti Bohu a pravé pokory před Stvořitelem, v čemž je pro nás přесvatá Bohorodice i všichni světci a světice Boží důležitým a následováním hodným příkladem. Po svaté liturgii následovaly pozdravy otců duchovních a věřících zapělí mnoholetí. Milé pohoštění pro všechny přítomné připravilo sesterstvo monastýru Zesnutí přесvaté Bohorodice.

ry

FRANTIŠKOVY LÁZNĚ A DOUBRAVA U AŠE

Okružního protopresbytera ThDr. Jana Křivku navštívil 31. srpna tohoto roku metropolita Kryštof v doprovodu kancléře Mgr. Josefa Hauzara a společně jednali o aktuální problematice místní církevní obce a celého děkanátu. Vladyka metropolita vysoce ocenil pastýřskou práci otce Jana, jemuž je poslední měsíce nápomocen pomocný duchovní diákon Vít Metoděj Kout. Bylo dojednáno, že metropolita Kryštof bude sloužit 26. prosince 2010 v chrámu sv. Olgy archijerejskou sv. liturgií, při níž vyznamená některé obětavé pracovníky děkanátu a ustanoví nového duchovního správce pro místní církevní obec.

Téhož dne vladyka metropolita spolu s otcem kancléřem také navštívil obec Doubrava u Aše, ve které před časem vysvětil léčivý pramen „Století“. V této obci se také začala konat v budově školy v přírodě pravoslavná setkání dětí a mládeže. Potřebné zázemí pro tato setkání církvi poskytuje bratr Jiří Červenka. Spolu se svými přáteli v nedalekém Polesí postavil pravoslavnou kapli sv. Jiří, nejzápadněji položenou svatyní naší místní pravoslavné církve. Vladyka metropolita spolu s o. Josefem jednali s bratrem Jiřím o dalších perspektivách práce

s dětmi a mládeží a o dalších možnostech využití budovy doubravské školy v přírodě.

ústředí

Z KATEDRÁLNÍHO CHRÁMU SV. CYRILA A METODEJE V PRAZE

Katedrální chrám sv. Cyrila a Metoděje v Praze 2 přivítal dne 29. 8. 2010 svého vladyku metropolitu Kryštofa, který spolu s duchovenstvem sloužil archijerejskou svatou liturgií. Po bohoslužbě se konalo díkůvzdání u příležitosti státního svátku Ukrajiny.

Zúčastnilo se mnoho pracovníků zastupitelského úřadu v čele s velvyslancem Jeho Excelencí Ivanem Hryčákem. Vladyka metropolita při této příležitosti pronesl k věřícím duchovní promluvu a doxologii ukončil přáním mnohých a blahých let všem přítomným. Na jeho moudrá a povzbudivá slova navázal představený chrámu a duchovní správce o. Jaroslav Šuvarský, který přítomným připomněl, že se na Ukrajině narodil. Poté vladyka Kryštof odsloužil na přání pozůstalé rodiny již třetím rokem zesnulého br. prof. PhDr. Čestmíra Kráčmara panychidu. Podle Gorazdova sborníku jej doprovázeli členové katedrálního pěveckého sboru spolu se sestrou Věrou Topičovou. Přítomna byla též celá pozůstalá rodina. Bratr Čestmír Gorazd Kráčmar byl pokřtěn vladykou novomučedníkem Gorazdem. Byl dlouholetým předsedou sboru starších katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje, ale především věrným pravoslavným křesťanem. Nelze nezapomenout jeho činnost uměleckou a pedagogickou. Po celý život zůstal věrný zpěvu, hudbě, výtvarnému umění, historii a šermu. Vydal i několik publikací, z nichž nejznámější je asi Panychida za statečné. Do našich srdcí se rovněž zapsal jako dlouholetý obětavý šéfredaktor našeho českého pravoslavného časopisu Hlas pravoslavi. Vladyka metropolita Kryštof o něm na stránkách Hlasu pravoslavi napsal: „Bratr Čestmír nesmlouvavě a statečně nesl až do konce svého života planoucí pochodně víry v dobro, spravedlnost a lásku Boží.“ Budiž mu věčná paměť.

-TD-

DEN MODLITEB ZA STVOŘENÍ VE VILEMOVĚ

Pravoslavná akademie uspořádala v Gorazdově cyrilometodějském středisku a monastýru Zesnutí přесvaté Bohorodice ve Vilemově ve středu 1. září již jubilejní 10. ročník Dne modliteb za ochranu Božího stvoření, letos věnovaný biodiverzitě pod titulem „Stvoření v Bibli

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

a kolem nás – biodiverzita". Ústřednímu tématu byly věnovány také mimořádně pečlivě připravené příspěvky semináře, který se tak jako v předchozích letech při příležitosti „pravoslavného ekologického dne“ ve Vilémově konal. Den modliteb za Boží stvoření inicioval před více než 20 lety konstantinopolský ekumenický patriarcha Dimitrios I. Proto první a nejdůležitější část dne patřila modlitbám za ochranu a zachování všeho, co Bůh stvořil a svěřil člověku do péče a ochrany. Modlitby zazněly v rámci sv. liturgie, kterou spolu s vladykou metropolitou Kryštofem sloužili místní duchovní správce otec Arkadiusz Skibinski a lanškrounský farář otec Patrik Ludvík. Po sv. liturgii následovalo svěcení vody, před nímž vladyka Kryštof kázal na téma důležitosti péče o Boží stvoření na základě asketické tradice církve. Po modlitební a liturgické části následovaly přednášky o flóře a fauně v Písmu svatém a o aktuální péči o zachování živočišných a rostlinných druhů v přírodě. První

přednášku měl vladyka metropolita Kryštof, druhou ředitel akademie Mgr. Roman Juriga. Oba příspěvky vyvolaly bohatou diskusi, jež se kromě ústředního tématu Dne zabývala také současnou demonizací a zesměšňováním ekologických témat médií a antiekoologickou legislativou, kterou pod rouškou péče o občana a jeho ekonomického prospěchu v ČR prosazuje část politiků dlouhodobě reprezentujících zájmy těžářského průmyslu, velkých stavebních firem a především jaderné a fosilní energetiky.

Záříjové setkání akademie věnované ochraně Božího stvoření ve vilémovském monastýru patří k tradičním událostem, které se ve Vilémově konají již desítky let. Předšlé ročníky a i ten letošní měly dle slov účastníků velmi uspokojivou úroveň a přinesly mnoho zajímavých informací a podnětů k zamyšlení. Je jenom škoda, že se mnoha zájemcům, především z řad pedagogů a rodičů, většinou nedaří skloubit jejich „prvozáříjové povinnosti“ s programem Dne. Akademie proto hodlá již v příštím roce soustředit program do pozdějších odpoledních a večerních hodin.

7

VÝSTAVA IKON V PRAZE

V areálu Národopisného muzea, které je umístěno v Letohrádku Kinských v Kinského zahradě v Praze 5, byla v neděli 19. září otevřena výstava ikon. Výstava je plodem spolupráce naší církve, Rumunského velvyslanectví v Praze a Národopisného muzea. Na vernisáži promluvil ředitel muzea PhDr. Petr Janeček, Jeho Blaženost metropolita Kryštof a její Excellence paní Daniela Anda Grigore-Gitman. Vernisáž byla ukončena pravoslavným hymnem „Důstojno jest“, který zazpívaly monašky z Vilémova, ikonopisky matka Kateřina a matka Felicitas, jejichž ikony jsou na výstavě též k vidění. Tato pro nás důležitá kulturní událost se uskutečnila jako součást Dne Rumunská v Praze.

CHRÁMOVÝ SVÁTEK NAROZENÍ PŘESVATÉ BOHORODICE V MOSTĚ

Pravoslavná církevní obec v Mostě slavila svůj chrámový svátek v úterý 21. září. V předvečer svátečního dne vykonal v Mostě večerní bohoslužby vladyka metropolita Kryštof a sešel se s duchovními i laickými představiteli. Informoval přítomné o dokončení příprav ke stavbě pravoslavného chrámu v lokalitě památného gotického děkanského kostela, který byl v sedmdesátých letech přemístěn ze starého města Mostu. S přítomnými

ZPRÁVY Z EPARCHIÍ

také besedoval o filantropickém projektu „Dům na půli cesty“, jehož jedním z iniciátorů je místní duchovní správce Mgr. Vladimír Kulakov.

Ve sváteční den pak vykonal vладыka metropolita Kryštof archijerejskou božskou liturgii. Spolu s ním sloužili igumen monastýru sv. Prokopa Sázavského archimandrita Kosma, litoměřický duchovní správce archimandrita Marek, místní duchovní správce Mgr. Vladimír Kulakov a železnobrodský duchovní správce Ivan Hadrava. Svátečních bohoslužeb v Mostě se také zúčastnila matka igumena Nektarie z monastýru sv. Mikuláše na Doubské hoře (Abergu) u Karlových Varů a spolu s ní mnoho dalších poutníků. Věřící zpívali česky za vedení sestry Mgr. Alžběty Rědlové. Přejeme církevní obci, aby již brzy mohl být nový chrám – památník obětí II. světové války, mezi nimiž mají své přední místo rumunští vojáci padlí při osvobození Československa v roce 1945, v Mostě vysvěcen, a stal se tak místem duchovního povzbuzení i misie pro místní věřící.

ZAHÁJENÍ AKADEMICKÉHO ROKU NA PRAVOSLAVNĚ BOHOSLOVECKÉ FAKULTĚ

Archijerejskou svatou liturgií s díkůvzdáním byl 22. září slavnostně otevřen nový akademický rok na naší Pravoslavně bohoslovecké fakultě v Prešově, která je součástí Prešovské univerzity. Spolu s představiteli profesorského sboru fakulty sloužil bohoslužby také metropolita Kryštof a pronesl po evangeliu kázání „O modlitebním odkazu svatých Jáchyma a Anny“, jejichž svátek na tento den připadl. Po bohoslužbách se konalo v aule fakulty slavnostní akademické shromáždění. Předsedal mu v zastoupení děkana proděkan fakulty doc. ThDr.

šterného sboru fakulty sloužil bohoslužby také metropolita Kryštof a pronesl po evangeliu kázání „O modlitebním odkazu svatých Jáchyma a Anny“, jejichž svátek na tento den připadl. Po bohoslužbách se konalo v aule fakulty slavnostní akademické shromáždění. Předsedal mu v zastoupení děkana proděkan fakulty doc. ThDr.

Štefan Šak, PhD. Ve svém vystoupení hovořil o úspěšné akreditaci univerzity a fakulty a dále o pracovních úkolech jednotlivých studijních oborů. Na shromáždění vystoupil také metropolita Kryštof, který přiblížil zvláště studentům prvního ročníku dějiny fakulty. Zdůraznil význam patristického zaměření teologie naší alma mater založený na studiu pramenů a znalosti biblických i dalších cizích jazyků. Na závěr shromáždění poděkoval proděkan univerzity doc. ThDr. Miroslav Župina, PhD., oběma vystupujícím a prohlásil nový akademický rok za zahájený.

Ještě téhož dne se sešel profesorský sbor fakulty a rokoval o aktuálních úkolech jednotlivých kateder. Hovořilo se také o detašovaném pracovišti v Olomouci, pro jehož řádné právní založení byly splněny všechny předpoklady. Chybí doposud pouze profesor pravoslavné teologie, který podle platného vysokoškolského zákona musí být jeho garantem. V zimním semestru budou proto posluchači Detašovaného pracoviště pokračovat ve studiu teologie v Prešově.

DUCHOVNÍ STŘEDISKO SVATÉ MUČEDNICE KNEŽNY LUDMILY

S požehnáním Jeho Blaženosti vладыky metropolity Kryštofa bylo otevřeno Duchovní středisko svaté mučednice kněžny Ludmily v nových prostorách na Sibiřském náměstí v Praze 6 – Bubenči. Toto duchovní středisko je výsledkem spolupráce s Duchovním zastupitelstvím moskevského patriarchátu v Karlových Varech, které získalo do užívání část výstaviště veteránů (aut) včetně prostorného kinosálu. Hlavní náplní tohoto duchovního střediska je vyučování náboženství a přednášková a další osvětová činnost. Náboženství pro děti předškolního a školního věku se vyučuje každou sobotu od 11⁰⁰ hodin a současně též v 11⁰⁰ hod jsou přednášky na předem určená duchovní témata. Jako první přednášel vладыka metropolita Kryštof o dějinách hesychasmu. Druhou přednášku dne 25. září měl také vладыka metropolita na téma „Tradice hesychasmu u nás“. Přednášku doprovázel prezentací – fotografiemi počínaje ladomírovským monastýrem, který byl založen po první světové válce. Dále hovořil o duchovním působení světců vладыky mučedníka Gorazda a ctihodného Alexije Karpatoruského, jakož i o působení arcibiskupa Savvatije na Podkarpatské Rusi.

Nakonec přiblížil duchovní život nově založených monastýrů ve Vilémově, v Hrubé Vrbce, v Loučkách, na Doubské hoře (Abergu) a v Těšově.

Ústředí

POZVÁNKY

MODLITBA ZA DOMOV 2010

Již počtvrté se 28. října sejdou pod Řípem křesťané z různých církví, aby společně oslavili státní svátek poněkud netradičním způsobem. Ekumenická rada církví pořádá další ročník akce Modlitba za domov, tentokrát s podtitulem „Pouštěj svůj chléb po vodě, po mnoha dnech se s ním shledáš.“ (Kaz 11, 1). Opět je připraven celodenní program s voňným vstupem, všichni jsou srdečně zváni!

Dopolední část programu začne v 10 hodin v parku Domova odpočinku ve stáři v Krabčicích. Na místě bude tržička církevních a charitativních organizací s téměř 30 stánky s výrobky z chráněných dílen (keramika, textil, upomínkové předměty), ukázky řemeslné výroby nebo prezentace projektů. Nebude chybět ani pestrá nabídka občerstvení, od tradičních klobás až po zdravé dobroty. letošní novinkou bude také ochutnávka „ekumenické polévky“, kterou připraví zástupci Ekumenické rady osobně. Pro děti je připraven program plný her a soutěží nebo dětské divadlo, dospělí se mohou těšit na hudební program na pódiu.

Součástí je i duchovní program. V kapli Diakonie bude čtení z Bible střídát zpěv z Taizé, vystoupí také několik duchovních se zamyšlením nad tématem letošní Modlitby za domov. Zdatnější chodci se mohou vydat z Krabčic na Říp, v rotundě bude až do 14 hodin připraveno čtení z Bible.

Od 15 hodin v krabčickém kostele začne komponovaný program Modlitba za domov s hudbou, rozhovory se známými osobnostmi a společnými modlitbami. Tento program, moderovaný Martinou Kociánovou a biskupem Dušanem Hejhallem, živě odvysílá Česká televize na programu ČT 2. V letošním roce bude část pořadu věnována pomoci postiženým povodněmi, diváci mohou přispět prostřednictvím DMS.

Stejně jako v loňském roce se programu zúčastní Místní akční skupiny, které ukáží výsledky spolupráce s církvemi a nastíní přípravu dalších společných projektů. Bližší informace k programu jsou na stránkách www.modlitbazadomov.cz.

Kontakt: Zuzana Dvořáková, tel.: 776 599 977
Ekumenická rada církví v ČR, Donská 5, 101 00 Praha 10,
tel.: 271 742 326

4. STUDIJNÍ DEN ERC V ČR – DUCHOVNÍ PÉČE V NEMOCNICÍCH

ERC v ČR srdečně zve na 14. studijní den ERC, který se bude konat 14. 10. 2010 v Brně v Konventu u Milosrdných. Tématem studijního dne je Duchovní péče v nemocnicích.

Garantem programu je Komise pro duchovní péči ve zdravotnických zařízeních při ERC.

Přihlášky přijímáme e-mailem či telefonicky do 7. října 2010 na adrese Sekretariátu ERC v ČR:

Mgr. Sandra Zálabová
e-mail: erc@ekumenickarada.cz
mobil: 775 181 279, pevná linka: 271 742 850

POZVÁNKY

FESTIVAL PRAVOSLAVNÉ DUCHOVNÍ HUDBY V PRAZE

Arhulon Kallos je mezinárodní festival pravoslavné hudby, který se koná poprvé v Praze od 19. do 27. října 2010. Pořádá jej občanské sdružení Filokallia pod záštitou Řeckého a Kyprského velvyslanectví a s požehnáním a finanční podporou Jeho Blahženosti vladyky Kryštofa, metropolity českých zemí a Slovenska, a dalších sponzorů. Festivalu se zúčastní pěvecké sbory z České republiky a ze zahraničí. Snahou realizátora je upozornit na to, že pravoslavná hudba je nedílnou součástí evropské kultury a vážné hudby. Zároveň se snaží zaplnit mezeru v této oblasti, protože pravoslavné hudbě se v České republice žádný festival ani žádný umělecký soubor soustavně nevěnuje. Cílem je posílení interkulturní spolupráce v rámci Evropy, zejména posílení vazeb s regiony EU, v nichž je rozšířeno pravoslavné křesťanství, a také s pravoslavnými zeměmi mimo EU. Dalším cílem je poukázat na rozmanitost a různorodost pravoslavné hudby.

PROGRAM

BYZANSKÁ DUCHOVNÍ HUDBA 19. 10. 2010, 19:30

BYZANSKÝ CHORAL V PODÁNÍ PŘEDNÍHO ŘECKÉHO MUŽSKÉHO SBORU ISAKIIS DIAKONI. NA PROGRAMU JSOU AUTENTICKÉ BYZANSKÉ NÁPĚVY Z ŘECKÉ PRAVOSLAVNÉ HYMNOGRAFIE (I. MELOPONISIOS, K. PRINGOS AD.). JAKO HOST VYSTOUPÍ SMÍŠENÝ SBOR CHRÁMU SV. CYRILA A METODĚJE S DUCHOVNÍMI SKLADBAMI V ČESTINĚ A V CÍRKEVNÍ SLOVANŠTINĚ POD VEDENÍM MARIE CHRISTOU.

ISAKIIS DIAKONI. ŘÍDÍ: IOANNIS ISOUNIS
SBOR CHRÁMU SV. CYRILA A METODĚJE, ŘÍDÍ: MARIOS CHRISTOU

BARVY PRAVOSLAVNÉ HUDBY 21. 10. 2010, 19:30

VYNIKALÍ KYPRSKOŘECKÝ PROTOSALTIS (PRVNÍ ZAMĚSTNATEL) MARIOS CHARALAMBOUS A ČLENKY ŽENSKÉHO SBORU FILOKALLIA POD VEDENÍM SBORMISTRA MARIE CHRISTOU PŘEDSTAVÍ TY NEJZAJÍMAVĚJŠÍ ČÁSTI LITURGIE SV. JANA ZLATOÚSTÍHO, JAK JE ZHUDEBNILI JEDNAK BYZANTŠTÍ SKLADATELÉ (V PODÁNÍ M. CHARALAMBOUSE), JEDNAK SLOVANŠTÍ AUTORI (V PODÁNÍ FILOKALLIE). KONCERT UZAVÍRÁ VYSTOUPĚNÍ SBORU RUMUNSKÝCH PRAVOSLAVNÝCH DUCHOVNÍCH Z CAREI, KTERÝ VYSTOUPÍ S RUMUNSKÝMI DUCHOVNÍMI NÁPĚVY.

MARIOS CHARALAMBOUS - SÓLO, ČLENKY ŽENSKÉHO SBORU FILOKALLIA, ŘÍDÍ: MARIOS CHRISTOU
SBOR RUMUNSKÝCH PRAVOSLAVNÝCH DUCHOVNÍCH Z CAREI, ŘÍDÍ: JEREJ MARIAN CRAINIC

ROMANTISMUS A PRAVOSLAVÍ? 26. 10. 2010, 19:30

P. I. ČAJKOVSKIJ: LITURGIE SV. JANA ZLATOÚSTÍHO, OP. 41 (VÝBĚR)

S. RACHMANINOV: CELONOČNÍ BDĚNÍ, OP. 37 (VÝBĚR)

PRAŽSKÝ KOMORNÍ SBOR, ŘÍDÍ: JAROSLAV BRYCH

POSTMODERNA A PRAVOSLAVÍ? 27. 10. 2010, 19:30

A. SCHNITTKE: KONCERT PRO SBOR
PRAŽŠTÍ PĚVCI, ŘÍDÍ: STANISLAV MISTR

MÍSTO KONÁNÍ

VŠECHNY KONCERTY SE KONAJÍ OD 19:30 V CHRÁMU SV. CYRILA A METODĚJE, RESSLOVA 9A, PRAHA 2.

PRODEJ VSTUPENEK

VSTUPENKY JE MOŽNO ZAKOUPIT V MÍSTĚ KONÁNÍ VŽDY HODINU PŘED ZAČÁTKEM KONCERTU.

VSTUPNÉ: 150 Kč, ZVÝHODNĚNÉ VSTUPNÉ: 100 Kč (STUDENTI, DŮCHODCI)

DOPROVODNÉ AKCE

Komentovaná projekce filmů s pravoslavnou tematikou

25. 10. 2010, 19:30

Projekce se uskuteční v budově Rumunského kulturního institutu, Anglická 26, Praha 2. Přednášet bude ředitel Rumunského kulturního institutu, Mircea Dan Duta, PhD. Po projekci bude následovat volná diskuse, které se zúčastní teologové a filmoví odborníci.

Výstava "Církevní bohatství Rumunska a Kypru"

od 25. 10. do 9. 11. 2010

Fotografická výstava pravoslavného umění v budově Rumunského kulturního institutu, Anglická 26, Praha 2. Vernisáž se uskuteční 25. 10. 2010 v 19:00 (před filmovou projekcí).

VÍKENDOVĚ SETKÁNÍ PRAVOSLAVNÉ MLÁDEŽE VE VILÉMOVĚ 10.-12. 9.

Od pátku 10. září do neděle 12. září 2010 se v prostorách Gorazdova cyrilometodějského střediska a ženského monastýru Zesnutí přesvaté Bohorodice ve Vilémově konalo setkání pravoslavné mládeže, na které se sjelo 18 mladých lidí z celé České republiky spolu s duchovním Bratrstva pravoslavné mládeže otcem Liborem Kratochvílou. Setkání pořádalo Bratrstvo pravoslavné mládeže s požehnáním českých biskupů, Jeho Blaženosti metropolitů Kryštofa a vладыky Simeona a Jáchyma. Cílem setkání bylo umožnit mladým věřícím poznat nové kamarády z jiných církevních obcí naší vlasti v klidném prostředí vilémovského monastýru.

Účastníci dorazili do Vilémova v pátek večer. Po večeři následovala seznamovací hra a pak posezení u ohně. V pozdních hodinách dorazil vладыka Kryštof, který nad celým setkáním mládeže držel svůj patronát.

Sobota začala sv. liturgií, kterou sloužil vладыka metropolita. Po snídani k nám vладыka promluvil a ujistil nás, že plně podporuje mládežnické akce pořádané Bratrstvem pravoslavné mládeže. Vyjádřil naději, že se mladí pravoslavní křesťané budou scházet častěji a svou aktivní účastí na církevním životě obohatí naši církev. Zdůraznil, jak důležité je pro každého věřícího obecnství s lidmi téhož vyznání, společná modlitba a zpěv. Vладыka Kryštof také načrtl své představy o tom, jak by mělo bratrstvo konkrétně plnit svou úlohu v církevním

a misijním životě, a to organizováním podobných setkání pro mládež a brigád na pomoc církevním obcím. Za Bratrstvo pravoslavné mládeže jsme Jeho Blaženosti předali ikonu soloveckých svatých – Savatije, Germana, Zosimy a Filipa. Vладыka poté naše setkání opustil a my jsme se přesunuli ven, abychom trochu protáhli svá těla. Někteří hráli ping-pong či stolní fotbal, jiní košíkovou a další se učili žonglovat s míčky a kužely.

Po obědě nám bratr Roman Junga ukázal, jak fungují solární panely na střeše monastýru a pověděl nám o ekologických aktivitách naší Pravoslavné akademie. Poté jsme vyrazili na výlet do okolí. Sportovní skoncili na travnatém hřišti v urputném fotbalovém zápase. Ostatní vyrazili do lesa na houby (a s prázdnou se nevrátili). Po

MLÁDEŽ

po službě jsme se vrátili zpět do monastýru na večerní bohoslužbu, pět mužů monašsky zapěly i krásné, starobylé rumunské nápěvy.

Další na programu byla beseda na téma směřování a úloha Bratrstva pravoslavné mládeže. Setkání se zúčastnil i vladyka Simeon. Vladyka nám vyprávěl, jak Bratrstvo fungovalo dříve, když byl ještě sám jeho členem. Poté se s námi rozloučil a ujistil nás, že i on plně podporuje činnost mladých v církvi. Naše setkání trvalo do pozdních hodin. Z diskuse vzešly konkrétní úkoly, které by měly pomoci propojit a koordinovat mladé pravoslavné věřící v ČR. Hlavní úkol Bratrstvo spatřuje v upevňování víry v Krista a pastorační práci mladých lidí pořádáním dlouhodobých setkání, besed, poutí, brigád, výletů a společných modliteb.

Po besedě jsme se společně pomodlili večerní modlitby a modlitby ke svatému přijímání. Pak na nás čekalo ještě půlnoční překvapení – vypouštění lampiónů. Lampióny zářily ještě dlouhou dobu daleko v dálí na noční obloze a mnohým z nás včetně duchovních otců přinesly spoustu prosté a upřímné radosti.

V neděli ráno jsme se spolu s místními věřícími zúčastnili sv. liturgie. Po bohoslužbě jsme se posilnili obědem a už nás před koncem setkání čekal poslední bod programu – promítání fotek a povídání o cestě na Solovecké ostrovy, jež si připravil bratr Ivo Vrobel. Solovecké ostrovy v Bílém moři jsou zvláštním místem. Stojí zde velkolepý monastýr založený v 15. století mnichy sv. Savatiem,

sv. Zosimou a sv. Germanem, kde v době největšího rozkvětu žilo několik set mnichů. Bylo to svaté místo, kam v 19. století přijížděly tisíce poutníků z celé Rusi. Toto místo se však na začátku 20. století proměnilo v místo hrůzy – sovětský gulag. V hrozivých podmínkách zde zahynulo několik desítek tisíc lidí. Dnes je monastýr vrácen Ruské pravoslavné církvi a žije zde asi 30 mnichů. Člověk tu sice cítí prolitou krev tisíců mučedníků, jejichž těla jsou pohřbena po celém ostrově, ale i Boží přítomnost. Ta se například fyzicky projevila v zázračné bříze, která vyrostla do tvaru kříže poté, co byly vedením gulagu na ostrově zničeny všechny kříže ostatní.

Odpoledne jsme se rozloučili s monastýrem a poděkovali jeho sestřím a matce představené Alexii, že nám umožnily v monastýru strávit příjemný čas, a vydali jsme se na cestu domů.

Rádi bychom ještě jednou poděkovali Jeho Blaženosti vladykovi Kryštofovi za jeho finanční podporu celého setkání, poděkování náleží také ostatním biskupům za jejich rady a konkrétní nabídnutou pomoc při pořádání dalších setkání. Informace o Bratrstvu pravoslavné mládeže a jeho činnosti a dalších akcích najdete na webových stránkách <http://www.bpm-cz.info/>.

13. 9. 2010
mládežníci Ivo, Viktor, Vít a Marta

PRO NEJMLADŠÍ ČTENÁŘE

CTIBOR BEZDĚK: DĚTI A JEJICH MILÍ PŘÁTELE BŮH MILUJE VŠECHNO...

Bylo před samými žněmi. Paní Kabelíková vzala celou dětskou partu i oba psy na vycházku do lesa. Šli po úzké pěšince mezi lány dozrávajícího obilí. Těžké klasy žita se skláněly hluboko nad pěšinkou, takže se jim malá Růženka musela opatrně vyhýbat, aby na ně nenařážela hlavou. Oříšek se šustícími stvolý zažloutlého obilí proháněl tak hlučně, jako by lovil stepní ptactvo někde v americké prérii.

Pěšinka přešla z pole do hustého tmavého lesa a vinula se podél malého potůčku, který, skrytý v trávě, neúnavně skákal po kamenech a kořenech stromů a stále si přitom něco pobublával.

„Co si to ten potůček stále povídá?“ divila se Růženka.

„Nic si nepovídá!“ prohlásil moudře Strongo. Jen skáče z kamene na kámen.

„Děti! Podívejte se, co jsem tu našla!“ ozval se vpředu Mařenčin překvapený výkřik.

„Kde?“ seběhly se děti okolo ní. – „Ukaž!“

Pozor, abyste na to nestoupily!“

„Ale co se bojíte?“ zasmál se Bongo, „vždyť je to hle-

mýžd' neboli šnek!“

„A co to má na zádech?“ vyzvídala Růženka, která hlemýždě ještě nikdy neviděla.

„To má domeček, který nosí vždy s sebou,“ vysvětloval Bongo. „Zachce-li se mu, vykoukne z domečku a schová se do něho, když mu hrozí nějaké nebezpečí.“

„Děti!“ pravila paní Kabelíková, „už jste si šneka prohlédly ze všech stran, odneste ho někam dále do lesa. Tady po pěšince chodí lidé, někdo by mu mohl ublížit.“

Strongo vzal hlemýždě za domeček a opatrně ho zdvihl se země. Ale jakmile milý hlemýžd' zpozoroval, že se ho někdo dotkl, vklouzl rychle do svého domečku a zavřel se v něm.

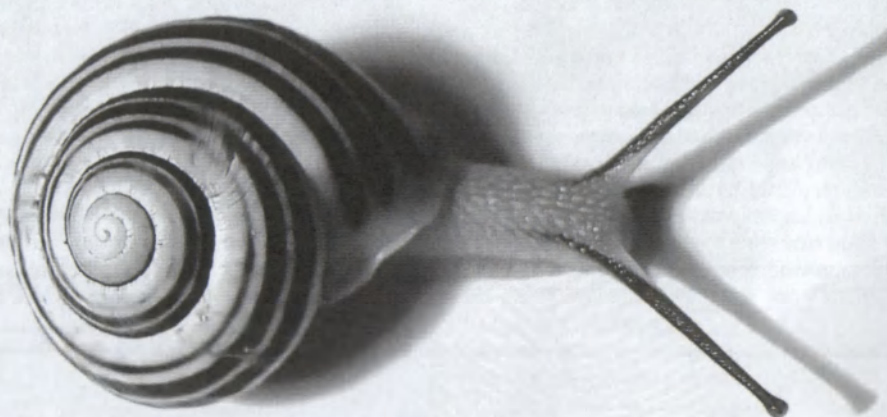
„Proč se ten šnek schoval?“ divily se děti.

„Bojí se, abychom mu neublížili.“

„Vždyť my ho chceme zachránit!“ vmísila se do řeči Helenka.

„Ale on neví, co s ním chceme udělat, a proto se ukryl.“

„On neví, že mu chceme pomoci z vody...“ zašeptala Růženka.

PRO NEJMLADŠÍ ČTENÁŘE

„Jak by mohl vědět! Vždyť nemá rozum!“
„Ale lidé mají rozum, a přece se brání také velmi často, rovnou jako ten hlemýžď.“ namítla paní Kabelíková.

Děti ztichly, protože nevěděly, jak se lidé brání, a hlavně, proti komu se brání.

„Já jsem jednou viděla,“ vzpomněla si po chvíli Julča, jak Helenku Kubíkovu vedla maminka za ruku do školy... a jak vám plakala!“

„A proč plakala?“ pomáhala paní Kabelíková.

„Protože nechtěla chodit do školy.“

„Jak vidíte, děti!“ usmála se paní Kabelíková. „Helenka to plácem bránila proti povinnosti chodit do školy a hlemýžď se proti našemu pokusu zachránit ho bránil tím, že se celou sklouzl do svého domečku. Kdyby hlemýžď věděl, že mu chceme pomoci, jistě by se nebránil. A kdyby Helenka věděla, že všechno to, čemu se ve škole naučí, bude jemu potřebovat, jistě by neplakala a byla by s radostí šla do školy.“

„A Helenka má rozum!“

„Ano, neznáte děti starého Mišíka?“

„Jápek byl hoem ho neznaly, vždyť za ním hoši běhávali, když byl opilý!“

„Ale teď prý už nepije.“

„Ano, on skutečně přestal pít,“ potvrdila paní Kabelíková. „Nejprve pozbyl peněz, které půjčil přátelům. Ještě to z té ztráty nevzpamatoval a už vyhořel. Po požáru mu

zemřela dcera, kterou měl nade všechno rád... Bože, kdybyste byly viděly, jak tehdy nařikal! Když nářek nepomáhal, počal se hněvat a křičet, jaká prý je na světě spravedlnost, když jeden má všeho dost a druhý všechno pozbuďe... Nadával, trápil se... ale neštěstí na něj padalo za neštěstím, až konečně ztichl a začal pracovat, neboť jinak by snad umřel hladu. Přestal pít a nyní můžete vidět, jaký je to mírný a dobrý člověk.“

Děti byly zticha jako pěna a jejich oči byly upřeny na rty paní Kabelíkové.

„Bůh,“ pokračovala, „který viděl jeho nesprávný život, mu chtěl pomoci. Ale nepomáhala žádná vnuknutí, ani příklady a rady jiných lidí. Mišík byl tvrdý jako dub. Proto na něj muselo přijít neštěstí za neštěstím, neboť jen neštěstí mohlo jeho odpor zlomit, jen neštěstí mohlo změkčit jeho srdce a učinit je přístupným jiným, ušlechtilějším citům. Mišík, ačkoli má rozum, nevěděl, proč ho stihá neštěstí za neštěstím, proto se bránil právě tak jako náš hlemýžď.“

„Proti komu se Mišík bránil?“ ozvaly se děti.

„Proti vůli Boží.“

„Naše maminka vždycky říká, že Bůh je nejvyšší dobro.“

„A má úplnou pravdu... Když je tedy Bůh nejvyšší dobro, jaká bude Jeho vůle?“

„Dobrá,“ pospíšila si Růženka s odpovědí.

„Ano, bude dobrá. A jak se bude její dobro projevovat?“

Chvilí bylo ticho, protože děti na tuto otázku neuměly odpovědět.

„Je-li Bůh nejvyšší dobro,“ pomohla paní Kabelíková, „bude se i Jeho vůle projevovat tím, že bude chtít jen naše dobro. A my...“

„My Ho neposloucháme!“ zachytil myšlenku paní Kabelíkové Strongo.

„Ano, my se protivíme Jeho vůli právě tak, jak se před chvílí protivil hlemýžď naší vůli. Hlemýžď, který nemá rozum, nemůže za svůj odpor, ale my, rozumem obdařeni, se dopouštíme hříchu, kdykoli přestupujeme Boží vůli.“

Děti se ztišily a ani nejmenším pohybem nerušily velebné ticho letního večera, který se zatím snesl nad lesem. V jejich malých srdčkách zahořela touha nikdy se neprotivit Boží vůli, která chce jen naše dobro. V tu chvíli cítily, jak se v jejich nitru rozlévá podivná slast, kterou cítivá každý, kdo Boha skutečně miluje, a bylo jim v duších lehké, mile a radostné.

Už za husté tmy se vracely polní pěšinkou domů a Růženka si potichu opakovala: „Pán Bůh má rád i hlemýžďe, Mišíka, Růženku, nás všechny.“

MARTIN DAMIAN

Ikona jako způsob zobrazování náboženské skutečnosti vlastní pravoslavné církvi a pravosláví inspirovala a inspiruje dodnes řadu křesťanských tvůrců a umělců z jiných křesťanských tradic. V letošním 9. čísle přinášíme ukázkou z ikonopisného díla Martina Damiana, který ač římský katolík, se již několik let věnuje ikonopisu.

Bc. Martin Damian se narodil 21. 9. 1973 v Zábřehu na Moravě, vystudoval ŠEŠ v Mohelnici, dále pokračoval letech 2002–2005 v teologických studiích na Univerzitě Palackého v Olomouci. V roce 2000 vstoupil do řádu menších bratří kapucínů, kde se během svého šestiletého působení naučil umění tvorby ikon. Velkým přínosem pro něj byly konzultace s pravoslavnými ikonopisci. V roce 2009 se zúčastnil kurzu Kopie mistrů pořádaným Národní galerií v Praze, který byl zakončen společnou výstavou autorů v prostorách kláštera sv. Jiří na Pražském hradě. V roce 2010 ilustroval knihu *Důvěřuji Bohu a proto i bližnímu bratra Pacifika Matějky, OFMCap.*

I přes tvorbu dalších výtvarných dílek různého charakteru, jeho velkou láskou zůstávají ikony.

kontakt: damianM@seznam.cz, www.ikonystranky.cz

redakce

PROGRAM METROPOLITY

Z PROGRAMU BOHOSLUŽEB METROPOLITY KRYŠTOFA

VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

NEDĚLE 3. ŘÍJNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit spolu s dalšími pozvanými představiteli pravoslavných církví v památné Pěecké patriarchii archijerejskou sv. liturgií a účastnit se intronizace nového srbského patriarchy v Pěecké lavě v Kiovu

ÚTERÝ 4. ŘÍJNA

v 10⁰⁰ hod. požehnat řádnému zasedání Eparchiální rady v Dělostřelecké 7 v Praze 6

STŘEDA 6. ŘÍJNA

v 6⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

ČTVRTEK 10. ŘÍJNA

zahájet konferenci a sloužit sv. liturgie na ostrově Rhodos

PONĚDÍ 11. ŘÍJNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v monastýrském chrámu sv. Václava a Ludmily v Loučkách u Ostrova nad Ohří

ČTVRTEK 14. ŘÍJNA

v 9⁰⁰ hod. na zaklání pozvání Jeho Svatosti patriarchy Eliáše II. se zúčastnit výroční archijerejské svaté liturgie v gruzínské staroslavné patriarši katedrále Svetickovlis ze 4. století v městě Micheba u Tbilisi, kde byl prorok Eliáš podle tradice na ohnivém voze vzat do nebe

SOBOTA 16. ŘÍJNA

v 9.30 hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Anny v Plzni a po ní požehnat zasedání Západočeského okružního protopresbyterátu

NEDĚLE 17. ŘÍJNA

v 11⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Prokopa v Příbrami

PONĚDÍ 18. ŘÍJNA

v 10⁰⁰ hod. požehnat dalšímu pravoslavnému vojenskému kaplanovi

ÚTERÝ 19. ŘÍJNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v starořeckém jazyce za zpěvu řeckých žalmistů v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2

v 19.30 hod. požehnat zahájení festivalu pravoslavné duchovní hudby „Archaion Kallos“ upořádanému občanským sdružením Filokallia za podpory pravoslavných velvyslanectví Řecka, Kypru a Rumunska v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ul. 9a v Praze 2

STŘEDA 20. ŘÍJNA

v 6⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

PÁTEK 22. ŘÍJNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v kapli sv. Jiří v ašském poli (Doubrava u Aše)

NEDĚLE 24. ŘÍJNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice v Praze 2 Na Slupi 4a

ČTVRTEK 28. ŘÍJNA

v 9:30 hod. v den svátku sv. Rostislava sloužit archijerejskou sv. liturgií v chrámu sv. Marie Magdaleny v Tachově

NEDĚLE 31. ŘÍJNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archijerejskou sv. liturgií v kapli svatě Trojice v Koclířově

HLAS PRAVOSLAVÍ

Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili vydávání našeho časopisu modlitbou a finančním darem. Děkujeme také všem příspěvateľům, kteří nám do redakce Hlasu pravoslavi zaslali svoje příspěvky, zprávy a názory. Děkujeme také všem těm, kdo podpořili finančně nebo zaslanými příspěvky chod internetového portálu www.hlaspravoslavi.cz.

Dovolujeme si touto cestou vyzvat všechny naše objednatel a předplatitel, aby si časopis Hlas pravoslavi objednali a předplatili také na rok 2010. Všechny ostatní, kdo si Hlas pravoslavi kupují v chrámech nebo na jiných místech, vybízíme, aby s předplatiteli na rok 2010 stali.

Kromě předplatitelů a odběratelů velmi uvítáme také finanční dary, které nám umožní časopis vydávat a distribuovat pravidelně a umožní nám průběžně zachovat a časem zlepšovat jeho kvalitu po stránce formální i obsahové.

PROSÍME POMOZTE!

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

Pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ285500000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2010

Celoroční předplatné jednoho čísla činí v roce 2010
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,- Kč

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel. 241 433 396
mobil 721 407 486

Vydává Pravoslavná církev v českých zemích s požehnáním +Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska

Číslo 9/2010 ročník LXV

Dělostřelecká 7, 160 00 Praha 6
PO.BOX 655, CZ-111 21 Praha 1

Registrace
MK ČR E 248

Odpovědný redaktor

Mgr. Roman Juriga, romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz
tel. 776394637

Editoři

J. V. arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon
Jerej David Dudáš

Redakce

Osvěta a pravoslavná duchovnost:

ThDr. Jakub Jiří Jukl, Mgr. Eva Šuvarská, Jerej Mgr. Jan Týmal
Pravoslavná mládež: Ivo Vrobel

Správce portálu hlaspravoslavi.cz

Dalibor Jan Kočí, e-mail: redaktor@hlaspravoslavi.cz, www.hlaspravoslavi.cz

Jazyková úprava

PhDr. Marta Koutová

Grafika

Zuzana Pepelová, Virtue, s.r.o., www.virtue.sk

Adresa pro zaslání příspěvků:

Roman Juriga, Vilémov 70, 783 23 Vilémov u Litovle
romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz, Fax: 585349005

Redakce si vyhrazuje právo na případné úpravy či krácení zaslaných příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Autorské články, překlady a fotografie jsou darem církvi a autoři si nenárokují autorský honorář ve smyslu Autorského zákona. Otištěné materiály nelze rozšiřovat bez souhlasu redakce nebo autora.

75. VÝROČÍ KATEDRÁLNÍHO CHRÁMU V PRAZE

PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ VE VILÉMOVĚ, ZÁŘÍ 12010

CHRÁMOVÝ SVÁTEK VE STŘEMENÍČKU, 28. ZÁŘÍ 2010

